ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

03 (11902) | 1968 оной декабриин 28, суббото | Сэн 2 мүнгэн

УРЯАД ОРОНОЙ БЮДЖЕТ

ЯАДАЙ АССР-эй долоодохи зарлалай ховно Соведэй дүрбэдэхи сесси поли-туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда ад. сесси дээрэ табигдаһан шухала нуудые депутадууд дэлгэрэнгыгээр хэлсэжэ, 1969 ондо республикын эра-хые хүгжөөхэ Гүрэнэй түсэб тухай тэрэшэлэн республикын 1969 оной бюджет тухай Хуули ба 1967 оной бюджедэй дүүргэлтэ тухай тогтоол налтайгаар баталан абаба.

жэ Союзайнгаа Коммунис партиин кэр, аха дүү олон түмэн совет ара-энэрхы сэдьхэлэй туһаламжаар Бу-омнай урагшаа коммунизм тээшэ хамаар дабшажа ябана, арадаймнай али бүхы һалбаринууд жэлһээ жэлдэ нэ амжалтануудые туйлана, удхаараа түхэл маягаараа үндэһэн соёл мнай хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэжэ, оймнай энхэ тэниглэн байдал үдэр-этэ һайжаржа байнхай. Энээгээр бу-днай баярлана, омогорхоно.

бликын арадай ажахые 1969 ондо түсэб тухай элидхэл хэһэн депутат ысов, 1969 оной бюджет ба 1967 оной дүүргэлтэ тухай элидхэл хэһэн де-В. Ендонов, эдэ асуудалнууд тушаа эрэ үгэ хэлэһэн депутадууд болон бу-эдүүд арадайнгаа ажахын һалбари-амжалтатайгаар хүгжэжэ байһан ту-хэл зүрхэ баясуулма баримтануудые

шленностиин талаар абажа харабал, кын промышленность жэлэйнгээ ту-ли бүхы талаарнь һайнаар дүүргэжэ валова продукци гаргаха түсэб 100.7 тухай, эд бараа худалдаха түсэб—роцент тухай дүүргэгдэхээр хүлеэгдэ-һайн талань юуб гэхэдэ, бүхы дээ-лай бүтээсэ нилээд дээшэлээ. Ажалай дээшэлүүлхээр хараалагдаһан түсэб цент дүүргэгдэжэ, нёдондо жэлэй 11 тай сасуулжа үзэбэл, 1968 оной 11 уршада ажалай бүтээсэ 9 процентээр болоно. Энэ хадаа тон ехэ удха ша-асуудал байһаниинь элитэ. Ажалай саг үргэлжэ дээшэлжэ байгаа һаань, ы продукцишье элбэгээр бүтээн гар-продукциин үнэ сэншье хямдарха шуу. Капитализмые социализмын эсэс-да хэрэгтэ ажалай бүтээсэ эгээл ехэ нартай гэжэ В. И. Ленин зааһан

гшэ жэлдэ сагай уларилай талаар. үндэ, орёо бэрхэ ушаралнуудай то-хёолдобошье, ороохо таряанай, үбһэ ногооной муу бэшэ ургаса абтаа. Бүхы шахуу аймагуудта малай алибаа тэжээл элбэгээр бэлдэгдэнхэй. Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэб продукци бүхэнэй талаар дүүргэгдээ. Ороохо таряа элбэгээр ургуулжа, гүрэндэ худалдаха хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө республикамнай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байна.

Республикымнай хүн зоной энхэ тэниглэн байдалай хэлбэришэгүйгөөр һайжаржа байһандань баясамаар. Бүхы ажалшадай олзонь 6 процентээр ургаһан болоно. Хэрэглэмжын ниитын жасанууд хододоо ургажа, ехэ боложо байна. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад болон бүхы ажалшадай байдал эрид һайжараа. Тэдэнэр баяжаа, шанга шадалтай болоо. Элдэб зүйлэй эд бараануудые, үнэтэ хэрэгсэлнүүдые элбэгээр худалдан абана.

Арадай гэгээрэл, элүүрые хамгаалга, һуудал байдалай хэрэгсэл хангалга, худалдаа наймаа эмхидхэлгэ—эдэ бүхы шухалын шухала хэрэгүүдтэ ямар ехэ мүнгэн зөөри Совет гүрэнэй зүгһөө һомологдоноб, гаргашалагданаб! Энэ хадаа арад зон тухай, тэдэнэй амар амгалан, элүүр энхэ, золтой жаргалтай, али бүхы юумэер элбэг, баян дэлгэр ажаһууха тухайнь Коммунис партиин, Советскэ правительствын үнэн зүрхэнэй халуун анхарал оролдолго үдэр бүхэндэ гаргажа байдагыень эли тодоор гэршэлнэ.

Үгы, юрэдөө, хүн бүхэнэй хараад үзэбэл, хото городуудташье; хүдөө нютагуудташье ямар ехэ хубилалтанууд боложо байна гээшэб! Шэнэ шэнэ фабрика болон завод, ехэ ехэ комбинадууд, байрын хэдэн дабхар байшангууд ямар олоор баригдана гээшэб!

Городуудһаа гадна, хүдөө нютагуудай түхэл шарай эрид түргэн хубилна. Түгнын талаар, Сэлэнгын дайдааршье, Борьёогой губяаршье, Баргажанай голооршье, Байгалай эрьеэршье ябаад, хараад үзэгты: хэдэн дабхар гомо томо байшангуудтай шэнэ тосхонууд ойрын жэлнүүдтэ урган бодоһон байха. Жэшээлхэдэ, Баргажан голой эрьедэ, ой тайга соо, урдань хүн зоной хүлөө табидаггүй газарта хэдэн мянгаад хүнэй ажаһуудаг хүдэлмэришэнэй шэнэ тосхон бии болонхой. Тэндэ найман жэлэй һургуули, соёлой ордон, гостиница, хэдэн дабхар байрын гэрнүүд баригданхай. Электрын галнууд яларжа, радио дуугаржа байха!

Иимэ ехэ хубилалтанууд юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, эдэ бүхы хэрэгсэлнүүдтэ гүрэнэй зүгһөө гаргашалагдаха мүнгэн зөөри бюджет соо хараалагданхай. Бүхы Совет гүрэнэй бюджедтэ адли Буряад оронoймнай бюджет хадаа арад зоной хэрэгтэ, амгалан тайбан, энхэ тэниглэн байдалда бүрин зорюулагдаһан бюджет гээшэ. Тиимэл хадаа манай бюджет хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэдэг, тэндэ хараалагдаһан мүнгэн зөөри манайда ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэг, зонойл аша туһада зорюулагдадаг байна бшуу.

1968 ондо республикымнай бюджет олзын талаар 101 процент, гаргашын талаар 99,9 процент дүүргэгдэхээр хүлеэгдэнэ. Аймаг, город, сельскэ болон сомоной Совет бүхэнэй бюджет дүүргэгдэхэ байна.

1969 ондо, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ республикымнай промышленность хүдөө ажахы болон бүхы бусад һалбаринуудай урда хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонууд табигданхай. Түсэбөөр хараалагдаһан эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ бага бэшэ мүнгэн зөөри республикын бюджет соо хараалагдаба. Шэнэ жэлдэ гүрэнэй түсэб болон бюджедэй дүүргэлтые хангахын тулада КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд, эхин партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд ехэ хүдэлмэри хэхэ, үүсхэл оролдолго гаргаха, олониитэ зоной дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулха, ажалшадые шэн габьяата хэрэгтэ зоригжуулха нангин уялгатай.

Сэхыень хэлэхэдэ, арадаймнай ажахын олохон һалбаринуудта ехэхэн дутуу дундануул тохёолдоно. Түбхын түрүүндэ, ажалай бүтээсэ эрид түргэн урганагүй, олохон ушарта үйлэдбэриин түсэб дүүргэгдэнэгүй, продукциин үнэ сэн эрид ехээр хямдарнагүй. Заримдаа хангалтагүй шанартай продукци бүтээн гаргагдана. Голодоһо гаргаха, ажалай журам эбдэхэ ушарнууд үзэгдэнэ.

Гадна олохон колхоз, совхозуудта адууһа малай ашаг шэмэнь бага байһаар. Мал олоор гарзалуулагдана. Эхэ мал бүхэнһөө түл абаха хэрэг хангалтагүй байһаар. Тэдэнэр һубайруулагдана. Экономическа хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнэгүй. Эдэ бүхы шалтагаан дээрэһээ олохон ажахынууд олзо абанагүй, харин гарзаташана. Шэнэ жэлдэ эдэ дутагдалнууд эсэслэн усадхагдаха зэргэтэй.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн республика соомнай үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ ажалшан бүхэн оролсохо зорилготой.

1969 ондо Гүрэнэйнгөө түсэб болон бюджет хэлбэришэгүйгөөр дүүргэжэ, Буряад оронoймнай ажалшадай шэнэ жэлдэ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха байһаниинь лабтай.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ МИНСК ОШОБО

Белоруссиин ССР-эй, Белоруссиин Компартиин 50 жэлэй ойдо зорюулһан баяр ёһололдо хабаадахаяа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев декабриин 26-да Москваһаа Минск ошохоёо мордоо.

(ТАСС).

МИНСКДЭ БОЛОХО БАЯР ЁҺОЛОЛДО ХАБААДАХАЯА МОРДОО

Белоруссиин ССР-эй, Белоруссиин Компартиин 50 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадалсахын тула КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. Вороновой толгойлһон Россин Федерациин делегаци Минск ошобо.

БССР-эй, Белоруссиин Компартиин 50 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахаяа КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнэй кандидат, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин түрүүтэй Москвагай делегаци декабриин 26-да Минск мүн лэ ошоо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ ГҮРЭНЭЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТУРШАЛГЫН СТАНЦИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-ЭЙ ГАБЬЯАТА АГРОНОМ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хүдөө ажахын талаар габьяатай байһанайнь түлөө иимэ хүнүүдтэ **РСФСР-эй Габьяата агроном** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

1. **Останин** Александр Матвеевичтэ—агроном, ахалагша научна сотрудник.
2. **Хребтов** Николай Степановичта—агроном, таһагые даагша.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕЧКОВ.

Москва. 1968 оной декабриин 26.

„КОСМОС-262" НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

«Космос-262» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1968 оной декабриин 26-да Советскэ Союзһаа дэглээгдээ.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл

I.

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд нүүрһэ малтан абаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэбэ. Байгша оной дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 10 миллион тонно шахуу нүүрһэн малтан гаргагдаха.

II.

Далайн транспортын хүдэлмэрилэгшэд орон доторoo, хилын саагуур тамархадаа ашаа зөөхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргээ. Байгша оной дүүрэтэр миллион тонно шахуу ашаан зөөгдэхэ.

ИЛАЛТЫН БА ТЭМСЭЛЭЙ 10 ЖЭЛ

Кубын революциин илаһаар 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан Эрдэмтэдэй байшан соо декабриин 26-да болобо. Кубаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Рауль Гарсия Пелаес, Кубын гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Герман Амадо Бланко болон Кубын бусад түлөөлэгшэдые суглаагшад халуунаар угтаа.

Нүхэд А. Я. Пельше, К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков болон бусад тэдэнтэй хамта Президиумдэ һуулсаба.

КПСС-эй МГК-гай секретарь совет-кубын хани барисаанай бүлгэмэй Центральна правлениин түрүүлэгшын орлогшо А. П. Шапошникова суглаае нээгээ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков элидхэл хэбэ.

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЫН ТОГТООГДОҺООР 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

«Байлдаанай түлөө медаль, ажалай түлөө медаль нэгэл металлаар шудхагдадаг» гэһэн уран хурса, тобшо мэргэн үгэнүүд социалис Ажалай Геройн Алтан одон тухай хөөрэхэдэ һайн эпиграф болохонь лабтай. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1938 оной декабриин 27-ной Указаар энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ тогтоогдожо, ажалай баатаршалгые дайшалхы баатаршалгатай адлидхаһан юм.

«Халуур, балта» гэжэ алтан медаль өөрын түүхэтэй юм. Үшөө хорёод онуудай үеэр үйлэдбэриин, эрдэм наукын ба ниитын эмхинүүдэй габьяатай хүнүүдтэ «Ажалай Герой» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдодог байһан. Шэнэ байдал тогтоохо үедэ хаа хаанагүй ажалай охин барагдашагүй ехээр бадаржа, ажалдаа шалгарһанай түлөө эгээн дээдэ нэрэ зэргэ олгохо шухала болоо һэн. «Советскэ Союзай Герой» гэһэн үгэнүүдтэй хамта «Социалис Ажалай Герой» гэһэн үгэнүүд гүрэнэй ба арадай үмэнэ ехэ габьяатай байһанай һүлдэ тэмдэг болоо.

Октябриин оронoй алдар сууе ба һүртэ хүсые арьбадхахын, арадай ажахы, соёл культура, эрдэм наукые хүгжөөхын тула аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһан хүнүүдтэ «Халуур балта» гэжэ алтан медаль ба СССР-эй дээдэ хайра—Ленинэй орден Эхэ оромнай барюулдаг. Ажалай гэшын түүхэдэ түрүүшынхеэ өөрөө баясхалан асардаг болоһон, хүнүүдэй оюун сэдьхэлэй эрилтэ болоһон орон соо ажалша хүн бүтэдэ арадай хүндэлэлдэ хүргэнэ. Ажалай түрүүшын баатарнуудай дунда конструкторнууд В. Дектярев, Н. Поликарпов, Ф. Токарев болон бусад бии байгаа. Тэдэнэй ажал ябуулга Эхэ орондо тон шухала байһан юм. Тэрэшэлэн тэдэнэй ухаалан зохёоһон зэбсэг Эсэгэ оронoо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ немец-фашис булимтарагшадые бута һамна сохиходо туһалаа.

30 жэлэй турша соо хэдэн арбаад ондоо мэргэжэлтэй хүнүүдэй—токарь ба хлопок үргуулагшадай, гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшадай, металлургнууд ба багшанарай, уран зохёолшод ба врачнарай, хонишод ба артистнуудай оролдосотой нэтэрүү ажалые дундаа «Халуур, балтатай» табан хушуута алтан одонууд шэмэглээ. Азербайджанай колхозницанууд Басти Багирова, Шамама Гасанова гэгшэд Социалис Ажалай хоёр дахин Герой болонхой. Барилгашан А. Улесов, шахтёр Н. Бридько, авиаконструктор А. Туполев, СССР-эй Науканuудай академиин президент М. Келдыш хоёр дахин Геройнууд юм.

Ракетнэ техникэ хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай байһанай түлөө, дэлхэй дээрэ эгээн түрүүн замбуулинай дайда хүдар совет хүниие амжалтатайгаар ниидхүүлэн гаргаһанай түлөө манай хэдэ хэдэн эрдэмтэд болон конструкторнууд—Социалис Ажалай Геройнууд 1961 оной хабар «Халуур, балта» гэжэ алтан медаляар хоёрдохёо шагнагдаа һэн.

«Халуур, балта» гэжэ алтан медаляар гурба дахин шагнагдаһан академик И. Курчатовай, оборонно промышленностиин оюун бэлигтэ эмхидхэгшэ Б. Ванниковай, эрдэмтэ-физик К. Шелкиной нэрэнүүд Ажалай габьяатай түүхэ бэшэгүүд соо хэтэдээ байхаар бэшэгдэнхэй.

Ажалай геройнуудай дунда олон зуун эхэнэрнүүд, комсомолой наһанай залуушуул, 70 гаран багшанар, 40 үлүүтэй врач ба эрдэмтэд-медигүүд бии.

30 жэлэй туршада 13445 хүн энэ хүндэтэ нэрэ зэргэтэ хүртөө. Оюун бэлигтэ эрдэмтэ-физик академик В. А. Фок һаяхан 13446-дахи Социалис Ажалай Герой болоо.

ТАСС-ай корр.

ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨЛГЭДЭ КОМСОМОЛОЙ ХАБААДАЛГА

ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум

ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум декабриин 26-да Москвада болоо. Зүбшэхэ зүйлэй хоёрдохи пунктаар—«КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1968 он) Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ комсомольско организацинуудай хабаадаха зорилгонууд тухай» ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь В. Т. Дувакин элидхэл хээ.

Орон дотор хүдөө ажахые саашадань дэбжээлгэдэ КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй утаа ехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглэхэдээ, хүдөө ажахын асуудалнуудаар партиин шиидхэбэриие комсомол, бүхы совет залуушуул эдэбхитэйгээр бэелүүлнэ гээд элидхэлшэ хэлээ. Мүнөө колхоз, совхозуудта 10 миллион шахуу эдир залуу хүбүүд, басагад, тэрэ тоодо 2,5 миллион комсомолшууд хүдэлнэ.

ВЛКСМ-эй 15-дахи съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн комсомолой организацинууд хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулгые ба электрижүүлгые шефтээ абанхай, хими хэрэглэлгэ болон газар уһалалгын программые бэелүүлгэдэ, газар таряалан ба мал ажал бүри болбосоноор эрхилхын түлөө, продукци бүри элбэгээр абахын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ жэлэй ургасын түлөө тэмсэлдэ эдир залуу хүбүүд, басагадые элсүүлэн эмхидхэхэ талаар Оренбургын, Курганай, Челябинскын, Саратовай, Куйбышевай, Кустанайн, Уралай областьнуудай, Краснодарска, Красноярска хизаарнуудай, Башкирай ба Татарай автономито республиканuудай комсомольско организацинууд ехэ хүдэлмэри хээ.

Социалис гүрэнэй түүхын бүхы шатануудта парти ажахын байгуулалтын шухалын шухала зорилгонуудые шиидхэлгые комсомолдо найдадаг байгаа. Хүдэлмэриин угаа харюусалгатай һалбариие маанадта парти дахяад даалтаба гээд ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь онсолон тэмдэглэһэн байна. Газар уһалха талаар манай орондо бэелүүлэгдэжэ байһан программа дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэй.

Уһанай ажахын шухалын шухала барилгануудта ошохыень, газар уһалалгын бүхы барилгануудые залуу кадрнуудаар хангахыень олониитэ залуушуулые уряалхые ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюро дурадхана. Каховско уһалууриин түхеэрэлгэнүүд, Краснодарска сөөрэм, энэ зонын барайгар уһалха түхеэрэлгэнүүд мүнөө бүхэсоюзна ударна барилга гэжэ соносхогдонхой. Узбегэй ССР-эй Каршинска талын магистральна канал ба һубаг ханаабуул, Саратовска канал, хэдэ хэдэн областиь ба хизаарай бусад түхеэрэлгэнүүд бүхэсоюзна комсомольско ударна барилганууд болохо юм.

Машинанууд ба механизмуудые үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө, хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсхай мэргэжэлдэ оруулын түлөө, наукын түрүү туйлалтануудые нэбтэрүүлхын түлөө, хүдөөдэ соёл культура дэбжээхын түлөө тэмсэлдэ комсомольско организацинуудай дүүргэхэ үүргые элидхэлшэ тэмдэглээ.

«Комсомол—хүдөөгэй һургуулида» гэһэн бүхэсоюзна хоёр жэлые 1969—1970 онуудта үнгэргэхэ гэһэн дурадхал пленумэй үзэмжэдэ табигдаа.

Хүдөөгэй залуушуулай дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудта элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэһэн байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай партиин оролдолго хадаа арадай байдал һайжаруулха тухай оролдолго болоно. Энэ бүтэдэ арадай агууехэ зорилгые дүүргэлгэдэ залуу хүн бүхэн өөрынгөө хүсэ шадалые зорюулха гэжэ биданэр этигэнэбди гээд элидхэлшэ түгэсхэлдөө хэлээ.

«ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ой ба залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэхэ ба В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхимээр угтаха талаар хэмжээ ябуулгануудые пленум баталаа.

Эмхидхэлэй асуудалнууд хаража үзэгдөө. ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретаряар, ЦК-гай бюрогой гэшүүнээр ВЛКСМ-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Житенев һунгагдаһан байна.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой гэшүүдээр Белоруссиин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. Н. Жабицкий, Казахстанай ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь У. Джанибеков һунгагдаа.

Партийна хүдэлмэридэ ороһон дээрэһээнь ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой гэшүүнэй уялгаһаа В. П. Трушиниие пленум сүлөөлөө.

Бүлэг олон эдэбхитэй комсомолшуудта ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүндэтэ значогууд ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум дээрэ барюулагдаа. Тэдэнэр залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнгээ түлөө ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан значогуудаар шагнагдаһан байгаа бшуу.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум өөрынгөө хүдэлмэри дүүргэбэ.

ТАСС-ай корр.

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан Улаан-Удын аймагтахи «Байкал» гэжэ племхозой һаалишан З. Г. Максимова ажалай эрхим дүнгүүдые байгша ондо харуулба. Энэ жэлэй 11 һара соо харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 4857 литр һү һаажа, ажахы дотороо түрүүлнэ. Зураг дээрэ: З. Г. Максимова.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭБЭ

Буряадай АССР-эй Мичистрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор республикымнай промышленностиин хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, ехэ амжалта туйлаба: худалдагдаха продукциин хэмжээгээр табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб декабриин 26-да, валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб декабриин 27-до дүүргэгдэбэ.

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбөөр продукци үйлэдбэрилгэ үргэлжэлһөөр.

* * *

834-дэхи мостпоездын коллектив статистическэ управлениин тоо бүридхэлгын машина шэнэ станци ашаглалгада тушааба.

НАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЭЛДӨӨШЬЕ САБШАЛАН ДЭЭРЭ ХҮДЭЛХЭ

Энэ асуудалаа манай корреспондент хэдэн аймагуудай үдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин, колхоз, совхозуудай хүлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ телефоноор хандаһан байна. дэнэрэй ямар харюу үгэһэниинь доро толилогдобо.

түрүүн Ивалгын туршалэдбэриин ажахын главна **А. Х. Андреевтэй** хөөрэбэ.

Лугомелиоративна отрядуудүнөө үедэ гол түлэб наг зөөжэ байна, — гэжэ тэрэ —Михаил Будников бриай отрядта 9 тракто- шэбхэ зөөнэ. Эндэ ашаха, буулгаха хүдэлмэри оньһожоруулагданхай. Даба Бальчиновай звенодо ктор, 2 автомашина хүдэлэ. һүүлэй мэдээгээр сабшатаряалан дээрэ 10 мянга тонно наг шэбхэ зөөгдөө. гаргаха хүдэлмэри бүхэли зогсоогдохогүй.

Раднаев — Яруунын аймаүйлэдбэриин управлениин агроном:

Манай аймагта лугомелиоративна 9 отряд, луговой 18 звено эмхидхэгдэүнгэрһэн хабартаа, зундаа, таа сабшалан дээрэ ехэ хүэри хэһэн байна. Теэд һаяэдэ отрядуудай, звенонуудай эри һуларшанхай. Лугомеративна звенонууд наг шэбхэ лэ үнгэрнэ. Луговодууд тоалянана. Тиин «Победа», «Коммунизм» колхозуудта лугомелиоративна отрядууд орой юушье хэнэгүй.

Корреспондент: — Үбэлдөө бургааһа отолжо, сабшалан сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэжэ болохогүй аал?

— Болохол даа. Теэд малай үбһэ хулһа зөөхэ гээд лэ угаа олон тракторнууд һамшана.

Г. И. Казьмин — Сэлэнгын аймагай үйлэдбэриин управлениин главна мелиоратор:

— Колхоз, совхозуудта эмхидхэгдэһэн лугомелиоративна отрядуудаймнай оройдоол нэгэниинь — Сэлэнгын совхоздо хүдэлнэ. Бэшэниинь малай үбһэ тэжээл зөөхэ хүдэлмэридэ ябана. Илангаяа тракторта шагтагалха тэргэнүүд дуталдана. Луговодуудаймнай звенонууд һубагуудайнгаа эхиндэ тошо халяажа захалаа. Мүн тэдэнэр һургааг бэлэдхэжэ эхилээ. Аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэл шэбхэ зөөхэ оньһожоруулагдамал хоёр отряд эмхидхэжэ, Тельманэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта шэбхэ түлэг гаргажа байна.

Корреспондент. — Лугомелиоративна отрядуудайнгаа сабшалан һайжаруулха талаар юушье хэнгүй байхада таанад, үйлэдбэриин управлениинхид, ямар хэмжээ абажа байнабта?

Г. Казьмин. — Тиимэ гэжэ нэрлэхээр юумэн хэгдэнэгүйл даа. Иитэд дулаарха тээшэ тэдэмнай хүдэлжэ захалха юм бэзэ даа.

Редакциһаа: республикынгаа ажахынуудай хони үсхэбэрилхэ гол шэглэлтэй болоһонтой дашарамдуулан, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ, колхоз, совхозуудай лугомелиоративна отрядуудые, луговодуудай звенонуудые үбэл зунгүй хүдэлгэхэ тушаа луговодуудай зүблөөн дээрэ, партиин обкомой пленум дээрэ хэлсэгдэһэн байна. Теэд аймагуудаар, ажахынуудаар һурагшалхада, олонхи газарта лугомелиоративна отрядууд сабшалан һайжаруулха талаар юумэ хэнэгүй. Иимэ байдалые тэсэхын аргагүй. Тэдэ отрядууд мүнөө үедэ наг шэбхэ зөөхэ, шугы бургааһа отолжо хаяха, уһалууриин системэнүүдтэ хаалта боолто хэхэ модо, шулуу зөөхэ, посхоод бариха һургааг шэрэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэхэ байна. Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд колхоз, совхозуудай лугомелиоративна отрядуудай луговодуудай звенонуудай хэхэ хүдэлмэриие тодорхойлжо, бүхыдэнь сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ элсүүлхэ уялгатай.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ НҮХЭР Л. Д. ЗУБКОВАДА ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулиин эхин классуудай багша нүхэр **Зубкова Лидия Дмитриевнада** Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1968 оной декабриин 27.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР Х. А. НИМБУЕВАЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Загастайн дунда һургуулиин эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үхибүүдые һургаха ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулиин эхин классуудай багша нүхэр **Нимбуева Ханда Аюшеевнае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1968 оной декабриин 27.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ДОЛООДОХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДҮРБЭДЭХИ СЕССИ

БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН 1969 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ БА БЮДЖЕТ ТУХАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭНҮҮДҺЭЭ

Улаан-Үдэ горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **А. С. Сыренов** сесси дээрэ түрүүлэн үгэ абаад, хотын ажалшадай табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байһан тухай мэдүүлбэ.

— Промышленнэ продукци гаргалга 53 процентээр дээшэлээ. 1970 оной хүгжэлтын хэмдэ хүрөөбди. Барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Саашадаа үшөө ехэ барилга хэгдэхээр хараалагданхай. Жэшээлхэдэ, Буряад драмтеатр, Пионернүүдэй байшан, выставкын залтай 96 айлай байха гэр, 150 хүнэй хүдэлхэ универмаг, дурасхаалта зүйлнүүдэй фабрика гэхэ мэтэ барилгаха,—гэжэ нүхэр Сыренов хэлээд, Буряадай барилгын управлениин дутуу дунданууд дээрэ тодорхойгоор тогтоо.

Хүдэлмэриин табан үдэртэй болоходоо, промышленнэ предприятинууд болон албан зургаануудай Байгал шадархи аяншалгын баазануудые илангаяа олоор барюулдаг болоһон тухай тэмдэглээд, иимэ һанамжа хэлэбэ.

— Архитектурын мүнөөнэй эрилтэдэ лашье харюусажа шадахагүй юрын заахан гэрнүүдые, бараагүүдые барюулна. Теэд энэ асуудалые гуримшуулгада архитекторнүүдэй управлени хабааданагүй. Шэнэ үеын эрилтэдэ таарама байрануудые барюулха шухала.

Городоймнай хүн зон жэлһээ жэлдэ олон боложол байдаг. Энээнтэй хамта городой транспорт һайжарха ёһотой бшуу. Тиин гэһээ автобус, трамвай, таксинууд олон болохын орондо улам үсөөрнэ. Тиимэһээ гараха 1969 ондо автобус, трамвайнуудые бүри олон болгохо ёһотойбди.

Кадраар дутамагбди. Илангаяа предприятинуудта хүдэлхэ хүдэлмэришэд хомор. Һаяын жэлнүүдтэ городтомнай хэдэн шэнэ предприяти баригдахаар хараалагдана. Тэрээн 10 мянган хүдэлмэришэд хэрэгтэй болохо юм. Тиимэ хадань, эртээнһээ кадрнуудые бэлдэхэ тухай бодомжолхо зэргэтэйбди.

Захааминай аймагай Захааминай түбэй һунгуулиин округһоо депутат **Г. Б. Баиров:**

— Нүхэд депутадууд! — гээд үгэеэ эхилээ.—Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ажалшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтуулан дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, табан жэлэйнгээ түсэбые 1970 оной ноябриин 7 болотор үлүүлэн дүүргэхэ уялга абаа. Түсэбһөө гадуур 1 миллион 900 түхэригэй продукци ашаглагдаха.

Гэбэшье мүнөө Зэдын комбинат хүшэр байдалда ороод байна. Ушар юуб гэбэл, минеральна түүхэй эдэйнай нөөсэ хараа байса хороно. 1969 оной тэн багта Баян Голой шулуу нүүрһэн хуу шахуу ашаглагдаха. Санагын шулуун нүүрһэнэй уурхайе ашаглажа эхилхэбди. Тиигэбэшье барилгын хүдэлмэри эндэ үшөөл удаан ябуулагдана. Комбинадһаа тэрэ 100-гаад километр холо зайда байдаг. Шулуун нүүрһэнэй шанарынь балай һайн бэшэ. Комбинадта ашаа зөөхын тула олон тоото машина хэрэгтэй болохо байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тодорхой туһаламжа үзүүлхэ аабза гэжэ найдагдана.

Мүн Захаамин хотодо 100 киловатт хүсэтэй зайн галай элшэ гүйлгэхэ шэжэм татуулха хэрэгтэ туһалые гүйнабди. Ушар юуб гэхэдэ, вольфрамай шэнэ фабрикын хүдэлжэ захалхада, 2,5—3,0 мянган киловатт электрын элшэ хүсэн хэрэгтэй болохо байна.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Захааминай жалшадай үнинэй гүйлтые дуулгаха хүсэлэнтэйб. Ойрын жэлнүүдтэ телетранслятор барюулха тухай дурадхал ходо ороно. Эдэ гүйлтамнай бэелүүлэгдэхэ аабза гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүлеэнэбди.

Түнхэнэй аймагай Тоорын һунгуулиин округһоо депутат **А. Д. Таханов** ендэр дээрэ гаража, арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ республикын гүрэнэй түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдэй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табигдаһаниинь Эхэ оронноймнай саашадаа һалбаралгын таһаршагүй хуби болоно гэжэ онсолон тэмдэглээ.—Сагай уларилай хэды муу байбашье, манай аймагай ажалшад ороoһо таряа муу бэшээр ургуулаа,—гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 112 процент хүрэтэр дүүргээбди. 1969 ондо тариха үрэһэн бүрин бэлдэгдэнхэй. Адууһа малайнгаа эдихэ тэжээл бардам бэлдээбди.

Энэ оной декабриин 20-ной мэдээгээр, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 104 процент, һү—101 процент, нооһо—114 процентдэ хүрэтэр дүүргээбди.

Аймагай промышленнэ предприятинууд 11 һарын турша соо продукци үгэлгээ 104 процентээр дээшэлүүлээ. Барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Хэды тиигэбэшье хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Ургамалнуудай ургаса үшөөл бага байһаар. Ургасын абтаса һанаһанда хүрэнэгүй. Үхэр мал үдхэлгые һайн гэхын аргагүй.

Харгы зам заһагданагүй. Манай аймаг хүршэ Монгол орон хоёрые холбоһон харгы ехэл муу. Красноярскын Эрхүүгэй хоорондохи харгын управлени манай гүйлтые хүсэлдүүлнэгүй, харгы заһаха хүдэлмэри оройдоошье ябуулнагүй. Хони, мал Монголһоо машинаар лэ асардаг болоһонтой дашарамдуулан, энэ харгые түргөөр заһуулха шухала гээд һанагдана. Аршаан ошоһон харгые асфальтировалха, Хойто голой харгы заһалгые хүсэндэнь оруулха хэрэгтэй. Теэд харгы зам заһабарилха управлени зохихо хэмжээ абанагүй.

Промышленнэ барилгын материалнуудаар дуталданабди. Гол түлэб Эрхүүһээ асарха баатай бологдоно. Улаан-Үдэһөө асаруулхада тон үнэтэй болоно. Хирпиисын туфоблогой заводуудай («Межколхозстройн» мэдэлэй) хүсые ехэ болгобол, таарамжатай һэн.

Һурагшадай тоогой жэл бүри олон болохотой хамта, һургуулиин байшангууд дуталдана. 1966 онһоо хойшо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 536 үхибүүдэй һураха һургуули баригдажа эхилһэн аад, мүнөөшье хүрэтэр дүүргэгдээдүй. «Главвостокстройн» хүтэлбэрилэгшэд 1969 ондо энэ һургуулиин байшан барижа дүүргэг лэ.

— КПСС-эй XXIII съезд ургажа ябаа залуу үетэнэй ехэнхи хубиие түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр дунда һургуулитай болгохо гэһэн туйлай ехэ удха шанартай зорилго табяа. Энээниие хүсэндэнь хүргэхэ арга боломжо манай республикада бии. Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо дунда һургуулинууд тоогой талаар олошороо. Бэлэдхэл һайнтай багшанараар олон боложо байнабди. Дунда һургуулинуудай һурагшадай тоо нэмэнэ. 1968—1969 онуудай һуралсалай жэлдэ 8-дахи класс дүүргэһэн һурагшадай 90 процентнь 9-дэхи класста ороо,—гэжэ гэгээрэлэй министр **С. С. Дмитриев** мэдүүлбэ.—Шэнэ шэнэ һургуулинуудые бариха талаар Зэдын, Хориин, Баргажанай аймагууд шалгарна. Гурбан жэлэй турша соо Зэдын аймагта 2170 үхибүүдэй һураха 13 һургуули, 250 үхибүүнэй байха 5 интернат, багшанарай 38 байра баригдаа.

Гэбэшье һургуулинуудай хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд үшөөл олон бии. Үнгэрэгшэ жэлэй дүн абаад харахада, 12 мянган һурагшад хоёрдохи жэлээ нэгэ класста һурахаар үлөө. Республикымнай һургуулинуудай һуралсалай-материальна баазань бирагүй байһаар.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха хэмжээн абтажа байна. Хүдөөгэй эхин классуудай хүдэлмэриие нэн түрүүн һайжаруулха шухала гэжэ һанагдана. Эндэһээл үхибүүдэй ухаан мэдэрэлэй хүгжэлтын түрүүшынь һабагша татагладаг бшуу. Нэгэ багша хоёр-гурбан класста нэгэ доро хэшээл үнгэргэхэ баатай болоно. Хэды хүшэршье һаань, энэ асуудал гуримшуулан шиидхэхые оролдохо хэрэгтэй. Энээнтэй хамта интернадууд олоор баригдаха болоно. Мүнөө үедэ 15860 һурагшад интернадаар дуталдана. Һурагшадые энээгээр хангахын тула 700 мянган түхэриг мүнөөдөө хэрэгтэй болоно.

Һургуулинууд, үхибүүдэй саадууд мебелеэр дуталдана. Эндэ дурдаһан зүйлнүүднай анхаралда абтаха бэзэ гэжэ найданабди.

Кабанскын аймагай Бабушкинска һунгуулиин округһоо депутат **М. Б. Качин** Бабушкин городой предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй туйлалта тухай тэмдэглээд, гол дутагдалнууд тушаа тогтобо.

— Город соомнай кинотеатр үгы. Соёлой байшангай гэр хүүшан, баригдажа эхилһэн кинотеатр өөдтэй бодхоогдоногүй. Һүүлэй 4 һара соо нэгэшье хирпиисэ нэмэжэ табигдаагүй.

Клюевскын леспромхозой хажууда байдаг Байгалай СМУ барилгын хүдэлмэри унжагайруулна. 1964 ондо Клюевскэ тосхоной клуб һандаргагдаһан байгаа. Энэ жэлэй турша тэндэ шэнэ клуб баригдаха аад, мүнөө хүрэтэр юушьеле хэгдээгүй. Теэд клуб үгы байдагынь тон гэмшэлтэй. Тайга гэжэ тосхондо аяар гурбан жэл соо нэгэ клуб баригдажа байнхай.

Иимэ ушар мүн ондоо тээгүүршье үзэгдэнэ. Барилгашад хооһон үгөөр найдуулаад, үнэндөө мүртэй юумэ хэнэгүй.

Нүхэдүүд! Һунгагшадай гүйлтаар үшөө иимэ асуудалнууд дээрэ тогтохо хүсэлэнтэйб. Манай городто, Клюевскэ тосхондо 500 мотоцикл, хубиин мэдэлэй 100 гаран моторно онгосо бии юм. Тэдээндэ гэжэ бензин худалдагданагүй. Тиимэ дээрэһээнь харгын жолоошодһоо элдэб арга хүргаар бензин абаха баатай болоно. Энэ таарамжагүй ябадал болюулха хэрэгтэй.

Телефоной харилсаа холбоон городтомнай угаа муу. 100 номер хангадаг хуушан коммутатортайбди. Улаан-Үдэтэй, мүн бэшэшье городуудтай хөөрэлдэхэдэ дуулдангүй зобооно. Ядахын сагта Кабанскташье хөөрэлдэхэнь бэрхэтэй болошодог. Энэ асуудал аймагай болон городой Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүблөөн дээрэ нэгэнтэ бэшэ табигдаһан. Теэд хэлхеэ холбооной управлени зохисотой хэмжээ абаха гэжэ оролдоногүй.

Кабанскын аймагай хүн зон, эмхи зургаанууд түлеэгээр тон мууса хангагдана.

Аймаг дотор түлеэ бэлэдхэхэ хорюултай. Юуб гэхэдэ, модомнай шанараараа эгээн һайнда тоологдодог. Ондоо районуудһаа түлеэ асарха гэхэдэ, машина олдожо үгэдэггүй. Энээнһээ боложо, һургуулинууд, медицинскэ эмхинүүд, соёлой байшангууд түлеэгүйдэнэ.

— Манай аймаг гол түлэб мал ажал эрхилдэг. Малаа тобир таргаар ондо оруулха, тоо толгойень олошируулха гээшэ шухалын шухала зорилго болоно,—гэжэ Хэжэнгын аймагай Чисаанын һунгуулиин округһоо депутат **Р. Г. Намжилова** үгэеэ эхилээ.

— Мал үдхэхэ, тэдэнһээ ашата шэмэ ехээр оруулха гэбэл, аһан түрүүн бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Энээнэй тула сабшалангаа үтэгжүүлхэ, бэлшээриингээ газар һайжаруулха шухала. Энэ талаар манай аймаг дотор горитой хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

Ондоошье дутуу дунда зүйлнүүд үшөөл дайралдана.

Аймагай түбтэ 1400 үхибүүнэй һураха гансахан дунда һургуули бии юм. Һурагшад байрагүйдэжэ тулина. Һургуулинь багаданхай. Һурагшад хоёр халаан соо номоо үзэхэ баатай болоно. Ойрын сагта шэнэ һургуули барюулха туйлта хэнэбди.

Затаһата тосхондо участково больница үгы юм. Затаһатын зон больницатай болохые үнинэй хүсэнхэй. Һунгагшадай эдэ гүйлтануудые хүсэндэнь оруулха тухай асуудал табинаб.

Нооһо угаадаг фабрикын һаяхан бии болоошье һаа, горитой амжалта туйлаһан тухайнь Улаан-Үдэ городой һургуулиин һунгуулиин округһоо депутат **Н. С. Попова** хэлээд, дутагдалнууд тухайнь иигэжэ тэмдэглэбэ:

— 1967 ондо 1581 мянган түхэриг, 1968 оной арба һарын турша соо 1384 мянган түхэриг гүрэндэ ашатай болоо. Фабрикын коллектив али болохо аргаар һайн үрэ дүн туйлахые эрмэлзэнэ. Гэбэшье фабрикын барилга урагшаа ябанагүй. Дүрбэн жэл соо дууһаагүй аад, мүнөө хэзээ дүүргэхэ болоноб? Энэ асуудалаар һүүлэй һүүлдэ хэндэ хандаха гээшэбибди?

Фабрикымнай коллектив 1368 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэй 1100-иинь эхэнэрнүүд. Барандаа шахуу үхибүүтэй. Сад-ясли мүнөө хүрэтэрөө баригданагүй. Хүдэлмэришэднай байраар дуталдана.

Зэдын аймагай Петропавловскын һунгуулиин округһоо депутат **А. Р. Потепалов** иигэжэ хэлээ:

— Нёдондо жэлэй үбэлжэлгын хэды хүшэр байбашье, манай аймаг бага бэшэ амжалта туйлаа. Һүүлэй гурбан жэл соо ороoһо тарянаймнай ургаса урдахи 3 жэлэйхиһээ 6 процентээр ехэ болоо. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые 1967 оной дүнтэй жэшэбэл, 60 процентээр үлүү.

Хонин һүрэг бүри олон болгогдохоор хараалагданхай. Энээнтэй дашарамдуулан, жэл бүри хонидой 40 хашаа, 70—80 хонишодой байха гэр баригдаха зэргэтэй юм.

Малшаднай байраар хүсэд хангагдаадүй. Илангаяа үбэлэй түл абалгын үедэ хурьгашад байра үгыдэнэ.

Үхибүүдэй эмхи зургаан, интернадууд үсөөнөөр баригдана.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн Заречнэ, Обороой совхозуудта барилга түргөөр хэхэ тухай республикын Министрнүүдэй Соведэй комиссиин шиидхэбэри бии аад, нэгэшье һургуули, соёлой байшан, байрын гэр баригдаагүй. Гараха жэлдэ туһаламжа үзүүлэгдэхэ бэзэ гэжэ найдагдаха байна.

Зэдэ гол дээрэ хүүргэ барюулха асуудал һунгагшаднай ходо табижал байдаг. Тиихэдэ аймаг дотор 13 тосхон гол горходой саада тээ байна. Һайн хүүргэнүүдые барюулхаар саг тулаа гэжэ һанагдана.

— Үнгэрэгшэ жэлэй турша манай Баргажанай аймагай ажалшад нилээд амжалтатай хүдэлжэ гараа, —гэжэ Баргажанай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **В. М. Бодров** хэлээд, тэрэниие гэршэлһэн хэдэ хэдэн тоо, баримтануудые дурдаа.

— Баргажан гол дээгүүр табигдаха хүүргын барилга хурдадхахые гүйнабди.

Аймаг дотор барилгын материалнуудай үгы дээрэһээ хэгдэхэ ёһотой барилганууд хойшо татагдана. Һайн шабараар баян аад, аяар Улаан-Үдэ хотоһоо хирпиисэ асарха баатай болодогбди. Баргажанай адагта хирпиисын завод баригдаха гэһээр үнинэй. Теэд хооһон шашалдаанһаа саашаа таранагүйбди.

Пассажирнуудые зөөлгэ аймаг доторнай хангалтагүй байһаар. Оройдоол 14 автобустойбди. Үглөө мүнөө 3 автобусынь хэрэгсэлһээ гараханьb. Үшөө дүрбэн автобус һаяын сагта хэрэгтэй болохо.

Үрөө нютагта һургуули баригданагүй. 640 үхибүүнэй һураха һургуули ерэхэ жэлдэ барихаар хараалха шухала. Баргажан тосхондо дүрбэн жэлэй урда тээ 964 үхибүүнэй һураха һургуулиин байшан бодхоогдожо эхилһэн аад, гурбан дабхарай орондо нэгэ дабхарынь лэ баригдаад орхигдошоо. Хирпиисэ үгы гэһэн шалтагтай. «Бурятцелинстрой» анхаралаа батаар хандуулна. Энээн дээрэһээ һурагшад 3 халаан боложо 10 газарта һураха баатай болоно.

Аймаг дотор ууршханай ханяада аргалха, һэргылхэ нэгэ диспансер бии болобошье, байрань бага. Ерэхэ жэлдэ үргэдхэхэ асуудал табигдана.

Врачнуудаар ходо дуталдадагбди. Дэрээнэй совхоз эгээ захын юм. Тэндэ врач үгы. Улан, Барагхан, Арзагуун һууринуудта медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд дуталдана. Эдэ дутагдалнууд хараада абтаха аабза гэжэ һананаб.

Фабричнэ һунгуулиин округһоо депутат, худалдаа наймаанай ниитын эдеэ хоолой ба хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ **К. П. Альцман** республикын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, худалдаа наймаа эмхидхэлгын талаар үзэгдэдэг дутуу дундануудые, шиидхэгдээгүй асуудалнууд дээрэ тогтобо.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар министерствын предприятинууд һүүлэй үедэ һайн баазатай болоһон, элдэб шэнэ түхеэрэлгэ абаһаншье һаа, тэрэнэйнгээ зэргээр хүдэлмэреэ һайжаруулнагүй. Бүхы предприятинуудай 70 процентнь улад зоной ажаһуудалай элдэб хэрэглэмжэ хангаха жэлэйнтээ түсэб дүүргэхэгүйнь. Үйлэдбэрилгэтэй холбоотой тэдхэмжэ улад зондо үзүүлхэ хүдэлмэри нёдондоной хэмжээнһээ доошоо ороо. Зэдын, Яруунын аймагуудай хүн бүхэндэ хүртэсынь хэмжээе абажа үзэбэл, бүхы жэл соо 1 түхэриг 33 мүнгэнэй—2 түхэригэй тиимэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Хүнүүдэй гэр тойроной хэрэглэмжэ иимэ муугаар хангадаг ушар юун дээрэһээ болоноб?

Олонхи предприятинуудта ажалай эмхидхэл һула. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй олонхинь үүсхэл бататайгаар, харюусалгагүйгөөр хүдэлнэ. Мэргэжэлтэдэй дадагтын үнинэй мэдээжэшье кадрнуудые бэлдэхэ, һургаха министерство зохисотой хэмжээ нагүй.

Ажалшадай ажаһуудалай лэмжэ хангаха ябадал гансашь рэнэй харьяата предприяти бэшэ, мүн бусад коллектив колхоз, совхозуудай, нютагай дүүдэй ходо анхаралдаа бай асуудал болоно.

Эд бараанай эрьесын түсэ рээ, хэдэ мянган, миллион түх наймаан түсэбһөө гадуур хэг жэ тоолоод, хүн зондомнай дээрээ хэды паар гутал, ямар һан, хэды шэнээн мяхан, һүн жэ худалдагданаб, ажалшадай тэнүүд хэр зэргээр хангагданаб худалдаа наймаанай эмхинүүд тэлбэрилэгшэд һайса анхар байна. Дулаан хубсаһанай, ж хэдэ, хүбэнтэй хүүртигэй, һэ талай дуталдадаг байһан ушар ниие баримтална ха юм.

Арад зондо шухала хэрэг бараа, илангаяа нютаг нютаг бэгээр үйлэдбэрилэгдэмэ зүйл саг соонь бүтээн гаргахын ту тэнһээ түсэблэхэ, хэрэгтэй м раалха шухала. Энэ талаар р ликын Госплан нэн түрүүндэ бэрилхы заабари промыш предприятинуудта, худалдаа маанай эмхинүүдтэ хүргэхэ тэй.

—Республика дотор барилгы дэлмэри жэлһээ жэлдэ үргэн тэйгээр ябуулагдана. Ямар ду нууд бии гээшэб?—гэжэ Ула городой Красноармейскэ һунгу 16-дахи округһоо депутат **К.** **канянц** хэлэбэ.

Нэн түрүүн үйлэдбэриин х хэ баазань шэнэ барилгада һо доһон мүнгэнэй хэмжээндэ гүй. Шэнэ барилгада һомолю мүнгэнэй түсэбые зарим нэгэн хэгшэдэй эбдэдэгынь гэмшэлта

Мүн ойрын 2—3 жэл соо барилгын хараа түсэбгүй бай зохидгүйл дал.

Буряадай барилгын управл хүтэлбэрилэгшэд 1968 ондо һан хараа түсэбөө хүсэд дүү шадаагүй. Бүхы хүсэ шадалаа гажа, дутагдалнуудаа уса ёһотойбди.

Һургуулинуудай, соёл бол лой, спортын эмхи зургаанууд ла ямар зорилгонууд табиг тэдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ дутагдалнууд, бэрхэшээлнүүд дэнэб гэжэ депутат **Н. Б. Ири** (Тарбагатайн һунгуулиин округ) лэхэ зуураа, эдэ асуудалну Верховно Соведэй саг үргэлжы миссиин хэһэн ажаглалтануу радхал ба һанамжанууд тухай гэрэнгыгээр тогтоо.

Забһарлалгын болоходо депутадууд хоёр-гурбаараа сугларжа, Буряадай АССР-эй 1969 оной Гү нэй түсэб ба бюджет тухай халуунаар хөөрэлдэнэ. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Буряадай АССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй IV сессиин заседаниин зал соо.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

БОЛГАРИ

Шэнэ жэлэй урда тээхи үдэрнүүд Болгарида ажалай тусгаар дэбжэлтэтэйгээр тэмдэглэгдэнэ. Жэлэй үйлэдбэриин түсэбүүдэй амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байһан тухай, түсэбһөө гадуур продукциин гаргагдажа байһан тухай оронгой бүхы нютагуудһаа мэдээсэлнүүд абтана. Варнын, Габровын, Хасковын, Смолянын промышленнэ предприятинууд, Пернигэй шахтанууд жэлэйнгээ даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээ.

Болгариин хүдөө тосхонуудта ехэ дэбжэлтэ болоно. Пловдивска округой кооператорнууд декабриин 19 хүрэтэр 1.290 мянган үндэгэ түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдаа. Жэлэй эсэс хүрэтэр миллион үлүүтэй үндэгэ тушаахa байна.

1969 он Болгарида ойн жэл болохо юм. Оронгой сүлөөлэгдэһөөр 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИ

Чехословакиин Либерец городто «Текстилана» гэжэ арадай предприятида челногүй нэхэлгын станогуудаар хангагдаһан цех туршажа үзэхын тулада ашаглалгада үгтөө.

Нооһон ба холимол утаһаар бүд нэхэхэ шэнэ станогуудые Чехословакиин Либерецкэ бүд нэхэлгын, машина бүтээлгын научно-шэнжэлэлгын институдай конструкторнуудаар ухаалан зохёогдоһон байна. Шэнэ цехэй хүсэд дүүрэнээр хүдэлдэг болоходо, «Текстилана» гэжэ нэхэлгын фабрика хоёр дахин шахуу ехэ продукци гаргадаг болохо юм.

ГДР

Советскэ Союзай захилаар ГДР-тэ бүтээгдэһэн «Атлантик» гэжэ түхэлэй 26 траулер энэ жэлдэ ГДР-тэ бүтээгдэһэн байна.

«Атлантик-2» гэжэ түхэлэй загаһа-хүргэдэг траулернуудые бүтээлгэ мүнөө Штральзундда эхилэнхэй.

ПОЛЬШО

Үйлэдбэриингээ уялгануудые дүүргэһэн тухайгаа Польшын Арадай Республикын хэдэн зэбаад предприяти эдэ үдэрнүүдтэ мэдээсээ. «Варшава» гэжэ оронгой тон томо металлургическа заводуудай нэгэнэй коллектив жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ. Польшодо хайлуулагдадаг дүрбэн тонно булад бүхэнэй нэгэ тоннонь эндэ гаргагдана.

Силезиин ба Загленбиин металлургнууд гансахан лэ энэ һара соо 8 мянга шахуу тонно булад, 3,5 мянга үлүүтэй тонно шэрэм хайлуулжа гаргаа.

Энэ жэлдэ миллиондохи тонно зэдэй руда малтан абаһан тухайгаа Врославска воеводствын «Любин» гэжэ шахтын горнягууд мэдээсээ.

ВЕНГРИ

1969 ондо приборнууд, эм домууд, трикотаж болон бусад үргэн хэрэглэлэй эд бараа Монгол Венгриһээ худалдажа абаха. Ерэхэ жэлдэ хоёр оронгой хоорондо эд бараа андалдан абалсаха тухай протоколдо Будапештдэ һаяхан гар табигдаһан байна. Монгол хадаа нооһо, арһаар оёгдоһон зүйл, мал ажалай бусад продукци Венгридэ худалдаха байна.

КУБА

Кубын революциин илалаар январиин 1-дэ гүйсэхэеэ байһан 10 жэлэй ойн ехэ һайндэртэ сүлөөтэ арал бэлдэжэ байнхай.

Кубын ниислэлдэ һайндэрэй урда тээхи бэлэдхэл хэгдэнэ: үйлсэнүүд болбосон зохид түхэлтэй болгогдоно, гэрэй нюур таланууд гоёогдоно. Революциие хамгаалха Гаванска комитедүүдэй 600 мянган гэшүүн өөһэдынгөө кварталые гоё һайханаар шэмэглэхын түлөө мүрысэнэ.

Бүхы орон доторой предприятинуудта баярай суглаанууд үнгэргэгдэжэ, национальна һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэнэ. Эрхим коллективүүд болон ажалшадта ойн баярай грамотанууд барюулагдана.

ЮГОСЛАВИ

Югославида, мүн хилын саана Сараево городой «Энергоинвест» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл ехээр суурхадаг юм. Тэрэнэй мэргэжэлтэд индустриальна барилгануудай проект зохёодог, тэдэниие бодходог байха юм. Нэгэдэлэй заводууд Югославиин табан республикада бии.

«Энергоинвест» промышленнэ предприятинуудые наука ба техникын шэнэ туйлалтануудые хараада абалсан баридаг байха юм. Мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдадаг. Предприятиин стипендитэйгээр хүнүүд элдэб институдуудта һурахын тулада эльгээгдэдэг. Энээнэй ашаар нэгэдэл инженернүүдэй кадрнуудаар ходоодоо хангаанхай байдаг.

(ТАСС).

Овощ ургуулха хэрэг Болгарида һайнаар табигданхай. Һүүлэй дэ теплицэнүүд соо овощ ургуулагдана. Зураг дээрэ: Стара-Заг городой дэргэдэхи теплицын хүдэлмэрилэгшэ Динка Славова үбэ ургаса хаража байна. ТАСС-ай фото.

«ГАЗАР ДЭЭРЭХИ ОДОН ОНГОСЫН» ЭКИПАЖТАЙ УУЛЗАБА

…сква шадархи санатори. Тойроод хоп… Саһан хүнжэлөөр хушагдаһан нарһан … сооһоо гэнтэ гурбан хүн санаар гаража … Тэдэнэй хоёрынь набтархан аад, шии-бэетэйнүүд, сэл хүхэ нюдэтэй, гурбада-—нэгэ заа үндэр, харабтар үһэтэй. «Га-…дээрэхи одон онгосо» соо арбан хоёр һа-…үнгэргэһэн туршалгашад—залуу эрдэм-…ий эдэ гээшэл даа. Тэдэнэр сагаа 366 үдэр …тодорхойлоо һэн (мүнөө ута жэл ха юм!)… …Герман Мановцев, биолог Андрей Бож-… техник Борис Улыбышев. Гурбадахинь …нгөө фамилида таарамаар байха гэ-…эл, нэгэ хэды болоод лэ үнэн сэдьхэлһээ …хилэн миһэлзэнэ.

…ршалгашад. Наһан соогоо олон юумэ ха-…н, эрэлхэг зоригтой гэхэ гү, али дорюухан …ай хүнүүд байха ёһотой гэжэ һанадагбди. …н манай урда залуу, хитүүхэн заитай, …еспондентнүүдэй анхарал татаһанаа …дөөшье даб дээрэ ойлгоогүй хүбүүд бай-… Түрүүшынхеэ интервью үгэжэ, туршалгын …ээр журналистнуудтай түрүүшынхеэ уул-… байһандаа эдэ залуу хүнүүд бага сага …ан татана хэбэртэй. Асуудалнуудые анха-…айгаар шагнажа, бэлэхэнээр, түргэнөөр …русана.

…ршалгын үедэ эгээл хүндэ юумэнь юун бэ?

…дрей: юрэнхыдөө, гансаардаха ябадал …туулдаг байгаа.

…рис: түрэлхид ба дүтын нүхэдтэеэ уул-…үйбди.

…рман: Басагатай болоош гэжэ командна …һаа февралиин 25-да намда дуулгаа … Угаа ехээр баярлажа, тэдэнтэйгээ хамга …а, хэрэгтэй болоо һаань—туһалха дурам-…үрөө һэн... Һамган ба басаганай бэе гэм-…һайн гэжэ «Газарһаа» дуулгаа бэлэй. Ба-…дамни Светлана гэһэн нэрэ үгэхэ гэжэ …ыень командна пунктда дамжуулааб. Ба-…найнгаа юһэ һаратай болоһон хойнонь …ажа танилсааб. Теэд басаганайнгаа нам-… түһөөтэй -байһые һүүлээрнь ойлгоод, …шьегүй энэ багахан хүн минии ажабай-…да гол һуури эзэлээ.

…лгануудаа хайшан … эд хубаадаг бай-…та?

— Герман туршал… …хы медицинскэ …ие хангадаг бай… Борис техник тула-… аппаратура ба машинануудай хүдэлмэ-… түлөө харюусадаг һэн. Андрей «биоло-… түлөө» харюусажа, бүхы хүдэлмэримнай …нэй ажаглалта доро хэгдэдэг байба. Эдэ…юо бэлдэхэ, байраяа сэбэрлэхэ, амһартаа …ха ажалнай ээлжээгээр хэгдэдэг байһан.

…рилдөөтэ ушар тохёолдоогүй һэн гү?

…рман: Үнэндөө байгаагүй. Түргэхэнөөр …э ойлголсожо һураабди. Оршон тойрон …ша хүнүүдтэ зөөлэхэнөөр хандадаг гэхэ … бидэнэр журамайнгаа ёһоор ажал хэрэ-…һэлгэжэ дүүргэдэг болообди. Жэлэй тур-…а эмхитэйгээр ажаллажа һураабди: хаа-…ан нэгэ хэды минутаар хадууржа болодог …ди. Жэшээлхэдэ, 5—10 минута тухай үдын …н хойшолуулагдажа болодог һэн.

…ршалгын хоёрдохи шатада оранжерей хү-дэлгэгдөө гээд мэдээжэ һэмнай. Тэрэ ямараар үзэгдөө һэм?

— Нэгэдэхеэр, энэмнай нэ-мэлтэ талмай боложо үгөө. Хоёр һарын туршада хии агаар оруулдаггүй дүрбэн ханын дунда һууһанда орходоо нарин ута байра паркын аллей шэн-гээр үзэгдөө һэн. Түрүүшээр гүйгөөд гараха дуран хүрөө бэлэй. Кресс-салат, хибинскэ капуста, үгэрсын ногоон, ук-роп мэтын үнэтэй сэнтэйе һүүлдэнь ойлгоо һэмди. Эдэ-нэй хангалтама үнэрынь дэл-хэй дээрэхи баглаа сэсэгүүд-һээ бүри хоншуун шэнгеэр үзэгдөө һэн. Гэбэшье энэмнай байн байн юрын лэ юумэн болошоо.

— Унтаха нойртнай ямараар үнгэрдэг байгааб?

— Түрүүшээр удаан унтажа ядагша һэм-ди. Теэд һүүлдэнь «журамдаа» орожо, һай-наар унтадаг, дуратайгаар хооллодог, хараал-һан хүдэлмэреэ хүсэд дүүргэдэг болоо һэмди.

— Юун дуталдадаг шэнги һэн бэ?

Герман: Москва соогуур сэнгэжэ ябаха ду-ран хүрэдэг бэлэй. Энээнһээ шухаг юумэн дэлхэй дээрэ үгы хэбэртэй байгша һэн.

Борис: Түрэлхидөөрөө уулзаха, басагаяа гар дээрээ абаха дурамни хүрэгшэ һэн.

Андрей: Москвагай университедэй биоло-гиин—хүрьһэнэй факультедтэ суг һураһан хүбүүдээрээ, хани нүхэдөөрөө хөөрэлдэхэ хү-сэл түрэдэг һэн.

Туршалгын дүүрэхэ минута эгээн лэ сэдь-хэл хүдэлгэмэ үе байгаа. Тэды саг соо «хаал-тада» һуулган дүүрэхэ, теэд «сүлөөдэ» гараха гээд мэдээжэ байгаа һааб даа. Эгээн һүүл-шын минутанууд дан лэ удаан шэнгеэр үзэг-дөө һэн. Сагай стрелкэнүүд заримдаа хүдэ-лэнгүй байһандал үзэгдэдэг бэлэй.

Андрей: үүдэн гэнтэ нээгдээд, байра сооһоо гарахабди гэжэ этигэхээр бэшэ шэнги байгша һэн. Газаашаа гараха болоходо, үшөөшье хэ-жэ үрдигдөөгүй хүдэлмэриин байһаниинь элирээ. Теэд би хэжэ байһан ажалаа орхи-жорхёод, Германэй хойноһоо алхалбаб.

Туршалгашадай орожо ерэһэн залай агаар тэдэнине һогтоогоо. Тэдэнэр саг зуура тархяа эрьеһэндэл болобо. Хангалтама үнэртэй баг-лаа сэсэг барюулагдаа. Хойноһоонь нэгэ хү-нэй «бэеэ баригты» гэхэнь дуулдаад, альга ташалган наяршаба.

Залуу эрдэмтэд зоригоо хухараагүй. Байра-һаа гараад машинада һуужа, үдэшын Моск-вагай намарай һэрюун агаарта ябажа, меди-цинскэ эмхи зургаанда хүрэһэнэй һүүлээр «га-зар дээрэхи» байдалда дадажа эхилээ. Энэнь бэлэн хэрэг бэшэ байба. Гол түлэб туршалга дүүрээ, тэдэнэй бэень гэмгүй һайн. Тиигэбэ-шье өөһэдөө юушье хэхэ аргагүй байба...

— Түрүүшээр гансал медигүүдтэй хөөрэл-дэдэг һэмди,—гэжэ Герман хэлэнэ.—Һүү-лээрнь түрэлнүүднай ерэдэг болоо. Тиин эсэс-тээ гэртээ бусаад, гэрэй юрын гуримда орожо, нэгэ хэды болоод лэ манай бэеые шалгадаг эрдэмтэдтэ харагдадаг байгаабди. Харин мү-нөө амаржа байнабди,—гээд хөөрөөгөө дүүр-гэбэ.

Шэнжэлэгшэд—врач Г. А. Мановцев, био-лог А. Н. Божко, техник Б. Н. Улыбышев—тон схэ материал суглуулаа. Жэлэй туршада «хаалтада» һуухаар зүбшөөлөө үгэһэн эдэ гурбан замбуулинай дайдада үни удаан нии-дэхэдээ, хүнэй ажамидаралда хабаатай шу-хала асуудал шиидхэхын тула орёо медико-техническэ туршалга хэхэмнай гэжэ мэдэһэн байна. Журналистнуудта интервью үгэхэ гэжэ бэлдээшьегүй һаа, энэ туршалгаяа эрэлхэг зоригтойгоор үнгэргөө.

Г. КУДРЯВЦЕВА, ТАСС-ай тусхай корр.

ЗАГАСТАЙН ДУНДА ҺУРГУУЛИИН 50 ЖЭЛ

ЭДИР ҮЕТЭНИИЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Түүхын хуудаһа иража хара-бал, Буряад орондо революциин урда тээ үсөөхэн һургуули байһан гэжэ уншахабди. Тиимэһээ урда-най буряадууд эрдэм номдо ду-раараа һураха аргагүйл байһан ааб даа.

Харин мүнөө нютаг бүхэндэ өө-рын һургуули бии. Ямаршье хүн эрдэм һургуули шудалжа, дуратай мэргэжэл абаха аргатай болоһо-ниинь бултанда мэдээжэ.

Мүнөөдэр 50 жэлэйнгээ һайндэр тэмдэглэжэ байһан Загастайн дун-да һургуули Сэлэнгэ нютагайнгаа хүн зоной эрдэм ном шудалха хэ-рэгтэ бага бэшээр хубитаяа оруул-һан байха. Загастайн дунда һур-гуулида анхандаа һураад, хожо-мынь республика доторoo мэдээжэ ажал ябуулагшад болоһон нүхэдые нэрлэбэл, хэдэншье хуудаһан ба-гадаха.

РСФСР-эй арадай артистка Н. Г. Гендуновае хэн танихагүйб? Тэрэмнай Загастайн (тиихэдэ хү-сэд бэшэ дунда байгаа) һургуули түрүүн дүүргэгшэдэй нэгэн. Тэ-рээнтэй нэгэ үедэ һураһан, мүнөө түүхын эрдэмэй доктор, арадай ажахын Эрхүүгэй институдай марксизм-ленинизмын кафедрые даагша Б. С. Санжиевые, Бур-АССР-эй сэрэгэй комиссар Ф. Т. Будажабэе, доцентнэр Д. Д. Ама-голонов, С. С. Бадмацыренов бо-лон бусад олон нүхэдые нэрлэжэ болоно.

1949—50 оной һуралсалай жэлһээ эрхим һайнаар һуража, һургуули дүүргэгшэдые алтан бо-лон мүнгэн медаляар шагнадаг гуримтай болоо һэн ааб даа. Тэрэ гэһээр найман хүн манай һургуу-лиие алтан медальтайгаар, юһэн хүн мүнгэн медальтайгаар дүүр-гээ. Тэдэнэй түрүүшынхид эрхим мэргэжэлтэд болонги. Жэшээнь, Ким Дугар-Жабон, МГУ дүүргэ-һэн инженер, Роза Будаева—баг-ша, Валентина Намсараева—врач... Һүүлшын үеынхид үшөөл дээдэ һургуулинуудта һуража байһаар ааб даа.

Загастайн дунда һургуули дүүр-гээд, партийна совет хүдэлмэридэ, хүдөө ажахыда, промышленность-да, соёлой, арадай гэгээрэлэй ажалда хүдэлжэ ябаһан нүхэдые тоолобол, хэдэн зуугаад болохо.

Загастайн дунда һургуулида мү-нөө хүдэлжэ байһан багшанаран коллектив шабинараа ажалда ду-ратайгаар хүмүүжүүлхэ заншалаа алдангүй, улам саашань бэхижүүл-хэ зорилготой.

1959 ондо Загастайн дунда һургуули Арбузово тосхонһоо То-хой зөөжэ ерээ һэн Юундэб гэхэ-дэ, Тохой тосхон Ленинэй нэрэм-жэтэ колхозой түб һуурин болон-ги. 1964—66 онуудта колхозой бо-лон һангай мүнгөөр 320 хүнэй һууритай һургуулиин шэнэ бай-шан баригдажа, бидэ нэгэ халаан-да хэшээлнүүдээ үнгэргэхэ арга-тай болообди.

Мүнөө үень һургуулидамнай фи-зикын, химиин, математикын, би-ологиин, ород хэлэ болон литера-турын, түүхын кабинедүүд эмхид-хэгдэнхэй. Математикаар хоёр ка-бинедтэйбди. Илангаяа физикын кабинет техническэ талаараа эгээл һайнаар түхеэрэгдэнги. Сонхын хүшэгын нээгдэлгэ, хаалга, киноэк-ран, киноаппарадай хүдэлмэри—хуу оньһожоруулагданхай. Эдэ бү-гэдые нэгэ газарһаа—управлениин гол пультһаа хүдэлгэдэг. Гадна шабинарай хэшээлээ хэр зэргээр ойлгоһые шалгаха машина тодхог-донхой. Физикын кабинедэй түхеэ-рэлгэдэ нёдондо манда хүдэлһэн, мүнөө ИУУ-гай һуралсалай тех-ническэ хэрэгсэлнүүдэй кабине-дые даагша С. Ц. Ломбоев горитой юумэ хээ юм.

Мүн баһа багша Р. Ц. Найда-новай түхеэрэһэн математикын ка-бинедтэ техническэ хэрэгсэлнүүд үргэнөөр хэшээл бүхэндэ хэрэг-лэгдэдэг. Химиин кабинет баһал муу бэшээр түхеэрэгдэһэн.

Мүнөө үедэ һуралсалай техни-ческэ хэрэгсэлнүүд хэшээл үнгэр-гэхэдэ багшын эгээл түрүүшын ту-һалагша ха юм. Тиимэ һэн тула-дань бидэ хамаг кабинедүүдээ бултыень хэрэгтэй юумээр ханга-ха гэжэ оролдонобди. Жэшээнь, хэлэ, литература шудалхада, маг-нитофон, электропроигрыватель, фильмоскоп, кино сэнгүй ехэ ту-һатай. Ниитэ дээрээ хэшээлнүүд-тээ жэл бүри 300—400-гаад һу-ралсалай кинофильм хэрэглэнэбди.

Һургуулимнай өөһэдынгөө диа-текэтэй болоо. Мүнөө дээрээ 250-аад диафильмтэйбди. Гэбэшье, үшөөл үсөөдэнэ. Илангаяа мате-матикаар диафильм үсөөнөөр гар-гагдадаг. Тиимэһээ математикын багшанар өөһэдынгөө хүсөөр хэ-дэн диафильм хэжэ үрдеэ.

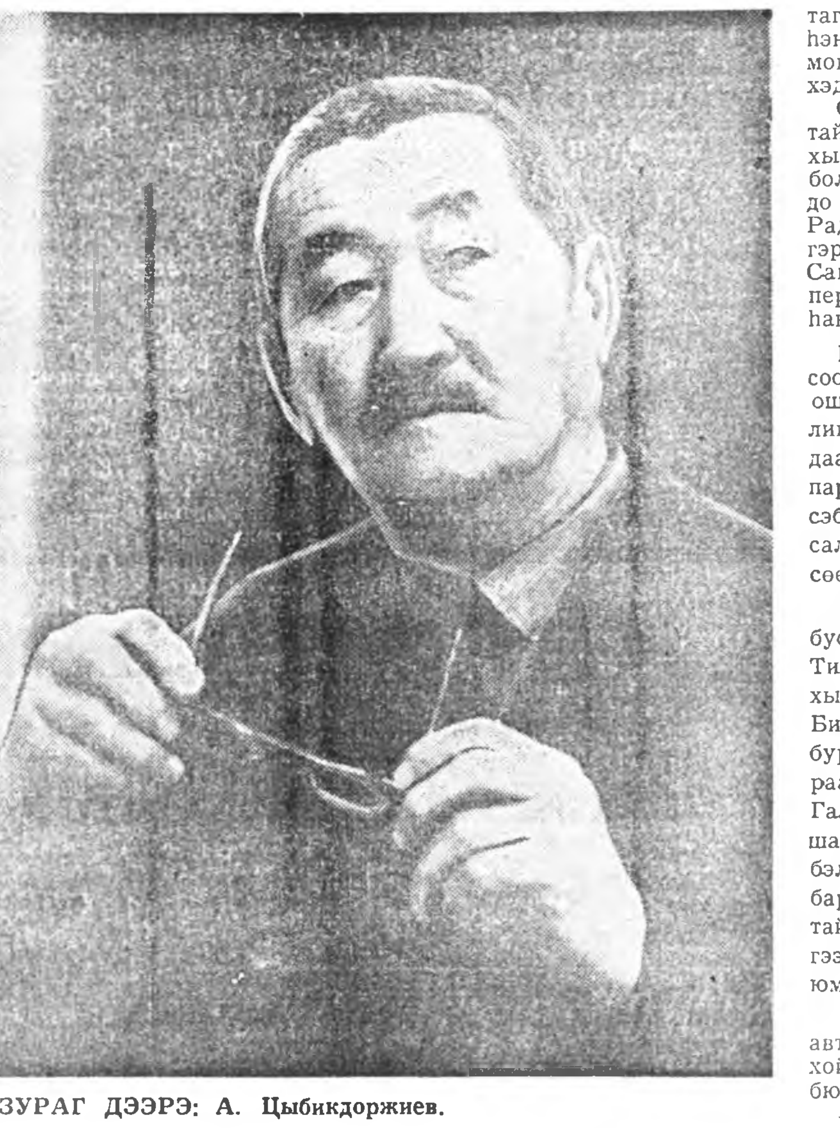
Жэл ерэхэ бүри үхибүүдэйшье, багшанарайшье тоо нэмэнэ. Хэр-бээ 1961 ондо 618 шабинар һу-ралсажа, 32 багшанар болон хү-мүүжүүлэгшэд хүдэлһэн һаа, мү-нөө 975 шабинар, 65 багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд тоологдо-но. Гэхэтэй хамта бүхы багшана-рай 28-ниинь манай һургуули дүүргэгшэд. Багшанарай дунда һаянайшье, үнинэйшье хүдэлжэ байһан нүхэд бии. Дүрбэн хүндэ РСФСР-эй болон БурАССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Табан багшанар—арадай гэгээрэ-лэй отличнигууд.

Манай һургуулиин багшанар мэргэжэл шадабаряараа болбосо-ронги, һуралсалай болон хүмүү-жүүлгын ямаршье орёо асуудал шиидхэхэ шадалтай. Гадна заагда-жа байгша предмедүүдэй идейно-теоретическэ шанарые дээшэлүүл-хын түлөө тэмсэнэ. Тиихэдэ, хү-мүүжүүлгын талаар иимэ асуудал-нууд зэргэ шиидхэгдэжэ байна гэ-бэл: В. И. Ленинэй болон тэрэнэй революционно соратнигуудай ажал ябуулгын, мүн совет арадай рево-люционно, дайшалхы болон ажа-лай ёһо заншалай жэшээ дээрэ шабинарые хүмүүжүүлгэ; гоё һай-ханай удха шанар ойлгодог бай-хаар хүүгэдые һургаха.

Эдэ бүхы хэрэгүүдээ гүйсэд бэелүүлхын түлөө хамсы шаман хүдэлжэ, Загастайн дунда һургуу-лиин багшанар агууехэ Ильич багшынгаа түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар бэлэн гэжэ мэдүүлэе.

Б. РАДНАЕВ, һургуулиин директор.

ЭХИН ЗАМЫНЬ ИИМЭ ҺЭН...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Цыбикдоржиев.

Түрүүшын багшын дурсалгаһаа

Дээдэ-Үдэһөө Зэдын аймаг хү-рэтэр хабтайһан Сэлэнгын айма-гай газар дээрэ революциин урда оройдоо гурбахан һургуули байгаа юм: Янгаажанда, Оронгодо, Сэлэн-дүүмэдэ. Тэрэ үедэ Загастай ню-тагта бэшэг мэдэхэ зон үсөөхэн һэн даа. Ородоор гү, али хуушан монголоор бэшэдэг, уншадаг нэгэ хэдэн хүн тоологдодог һэн.

Совет засагай тогтомсоор Загас-тайн буряадууд үхибүүдээ һурга-хын тула һургуули нээхэ аргатай болоо һэн бэзэ. Тиигэжэ, 1918 он-до Адаг гэжэ газарта эрхэтэн Радна Базаровай хоёр бишыхан гэр соо һургуули нээгдээ бэлэй. Сагшье үшөө хатуу, нэгэдэхи им-периалис дайнай һүүлээр ажахы һандаранги байгаа даа.

Гэбэшье арба найман ондо но-соогдоһон гэгээрэлэй гуламтын ошон бадараа. Нютагай зон һургуу-лиин хамаг гаргашые бэе дээрээ даагаа һэн. Түлеэ залһа бэлдэлгэ, парта болон самбар дархалалга, сэбэрлэлгэһээ эхилээд, багшанарай салин хүрэтэр нютагай зоной хү-сөөр бүтэдэг һэн.

Ном, дэбтэр болон һуралсалай бусад хэрэгсэлнүүд дуталдаха. Тиимэһээ үзэглэл өөһэдөө бэлдэ-хые багшанарта даалгаа бэлэй. Бидэ Ш. Л. Базаровай бэшэһэн буряад үзэглэлэй жэшээгээр гараа-раа ном хээ һэмди. Бэхэ байхагүй. Галуута-Нуурай эрьедэ ошожо, шара шабар абажа, бэхэ хэдэг бэлэйбди. Тэрэ үеын шабинар ша-бар бэхээр бэшэдэг байгаа. Загас-тай нютагта толорһон арадай гэ-гээрэлэй алхам иигэжэ эхилһэн юм.

Имагтал 1923 ондо Буряадай автономито республикын тогтоһон хойно Загастайн һургуули һангай бюджедтэ оруулагдаа һэн.

Һуралсалай түрүүшын жэлдэ далаад-наяад хүн һурахаар бэшэг-дээ. Һургуулиие даагшаар намайе томилһон юм. Би Троицкосавска Алексеевскэ реальна училищи дүүргэжэ, дунда эрдэмтэй болоһон хүн хадаа, ород хэлэн дээрэ заа-даг һэм. Нютагай эрхэтэн Радна Очиров буряад хэлэнэй багшаар томилогдоо һэн. Тэрэ нүхэрни хуу-шан монголоор яһала һайн бэлэд-хэлтэй хүн байгаа.

Хоёрдохи, гурбадахи һуралсалай жэлнүүдтэ шабинарай тоо оло-шоржо, нютагай зоной гүйлтаар һургуулимнай хоёр комплекттэй болгогдон, үшөө нэгэ багша томи-логдоо. Тэрэ багшамнай Александ-ра Александровна Федорова бэ-лэй.

Тэрэ үеын багшанар гансашье хүүгэдые бэшэ, мүн ехэ наһата-ниие үзэг бэшэгтэ һургадаг, ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхи-тэйгээр хабаададаг һэн. Тосхоной һургуули соёл гэгээрэлэй гансахан гуламта байгаа бшуу. Илангаяа ламанарай нүлөө һуладхаха гээшэ бидэнэй түрүүшын зорилго һэн Юундэб гэхэдэ, Янгаажанда, Галуута-Нуурта болон бусад хүрээ нютагуудта байһан дасангууд XVI… зоной ухаан бодолдо ехэл нүлөөтэй байһан ха юм. Эгээл тиимэһээ лекци уншалга, зүжэг наада ха-руулалга айхабтар ехэ удха ша-нартай байһаниинь арсашагүй...

1938 ондо түрүүшын аттестад-тан дүүргэжэ гараа. Гушан жэлэй туршада Загастайн һургуули 738 хүндэ дунда эрдэм олгуулаа.

Загастай нютагта һургуулиин бии болоһоор табин жэл гүйсэбэ. Энэ хугасаа соо эндэ ямар ехэ ху-билалтанууд болооб! Гансахан һур-гуулиин түүхые иraад үзэхэдэ, сэдьхэл зүрхэн баяраар халина. Би түрүүшынь багшанарай нэгэн байһан тула Ленинскэ комсомол-той сасуу һургуулиингаа түүхээр омогорхоноб.

А. ЦЫБИКДОРЖИЕВ, Загастайн һургуулиин түрүүшын багша.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

…НР-эй АРАДАЙ ЕХЭ ХУРАЛАЙ СЕССИ ХААГДАВА

…ААН-БААТАР. (ТАСС). Монго-… Арадай Республикын 6-дахи зар-… Арадай Ехэ Хуралай IV сесси …риин 26-да хүдэлмэреэ дүүргэ-… 1969—1970 онуудта МНР-эй …й ажахые ба соёл культурые …өөхэ гүрэнэй түсэб тухай, тэ-…нэн МНР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджет тухай ба 1967 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай хуули-нуудые сесси үргэнөөр, али бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, баталан абаһан байна. Сессинүүдэй хоорондо Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй гаргаһан ука-зууд баталагдаа.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй хүдэлөөн дэлгэрнэ

…ААН-БААТАР. (ТАСС). Ажалай …сэ дээшэлүүлхэ, наука ба тех-…н туйлалтануудые үйлэдбэридэ …өөр нэбтэрүүлхэ гэһэн урялатай… Монгол орондо һүүлэй жэл-…тэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй, ура-…наришуулагшадай ниитын хүдэ-… дэлгэрэнхэй гээд МОНЦАМЭ …ство мэдээсэнэ.

1968 оной гансахан лэ гурбада-хи квартал соо Монголой промыш-ленна предприятинууд ба ажахын организацинуудта уралан нарижуу-лагшад 3 миллион үлүүтэй түхэри-гэй гүрэнэй мүнгэ алмаа. Монголой шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ба уралан нарижуулагшадай тоо һүүлшын хоёр жэлдэ нэгэ хахад дахин нэмэһэн бай-ха юм.

Ажалшадай аша туһын түлөө 50 жэл соо хэһэн тэмсэл

…НН. (ТАСС). Германиин Комму-… партиин 50 жэл, хүдэлмэришэн …ин ба бүхы ажалшадай аша ту-… түлөө, арадай национальна аша … түлөө 50 жэлэй турша соо …һэн шууд сэхэ тэмсэл, проле-…а интернационализмда, КПСС-…-Ленинэй партитай хани бари-…ба аха дүүгэй харилсаа байгуул-…зэл бододдо 50 жэл соо үнэн сэ-…айлга болоно гээд Германиин …унис партиин 50 жэлэй ойн …эхээ байһантай дашарамдуулан, …ахен» гэжэ демократическа га-… интервью үгэхэдөө КПГ-эй …ай нэгэдэхи секретарь Макс Рей-… мэдүүлээ.

…гэрһэн 50 жэлэй турша соо …эй дээрэ ехэ хубилалтанууд бо-… гээд М. Рейман тэмдэглэһэн бай-…эб найрамдалай, демократиин ба …ализмын хүсэнүүд бүри ехэ бо-лоо. Немецкэ газар дээрэ социалис гүрэн—ГДР бии болоо. Энэ халаа 1918 ондо коммунистнуудай табиһан эрилтэнүүдэй бэелэл болоно.

Үнгэрһэн 50 жэлэй турша соо буржуази КПГ-е гурба дахин хори-жо, коммунистнуудые ниитын ажа-байдалһаа зайсуулха гэжэ найдадаг байгаа гээд Рейман үргэлжэлүүлэн хэлээ. Коммунис парти—хүдэлмэри-шэн ангиин парти болоно, тиимэһээ тэрэниие усадхахын аргагүй. Энээ-ниие Веймарскэ Республикын, гит-леровскэ фашизмын дүй дүршэл ха-руулаа.

Бидэнэр, ФРГ-гэй коммунистнууд, капитализмые илахабди, хүдэлмэри-шэн ангитай, залуушуултай бүхы түрүү хүсэнүүдтэй хамта социалис ниитын байгуулалта тээшэ зам нээ-хэбди гээд Макс Рейман онсолон тэм-дэглээ.

Француз засагаархидай буруушаалга

ПАРИЖ. (ТАСС). Өөрыгөө газар дээрэ хариин ядерна зэбсэгүүдые байралуулхые Франци мүнөө зүбшөө-гөө гэһэн хэбэртэй баталамжануудые француз нэрэ хүндэ ехэтэй хүнүүд декабриин 26-да буруушаагаа гээд Франс-Пресс агентство дамжуулна.

Франциин газар дээрэ хариин гү-рэнүүдэй атомна зэбсэгүүдые байр-луулхые арсаһан арсалтаа француз правительство болюулаа гэһэн хэ-бэртэй зэрэб суу һүүлшын хоёр үдэ-рэй турша соо олоор тараһан англо-американ хэблэлэй зарим органуудай мэдээсэлнүүдтэ энэ буруушаалга ха-баадана гээд агентство тодолно.

Партизануудай ябуулганууд

КАИР. (ТАСС). Палестинын «На-циональное освобождение» гэжэ ор-ганизациин партизанууд араб газар нютагуудые эзэмдэһэн Израилиин булимтарагшадта эсэргүүгээр декаб-риин һүүлшын хоёр неделиин турша соо дүрбэн томо ябуулга хээ гээд тус организациин командованиин де-кабриин 26-да тунхаглагдаһан ком-мюнике соо хэлэгдэнэ.

Эдэ ябуулгануудай эсэстэ Голан-ска хадануудта харуулшадай авто-машина, дээрэнь һуужа ябаһан из-раиль солдадуудтаяа хамта усадхаг-даа, Газа секторэй хоёр хүүргэ т… һэлэгдээ. Мүн Голанска хадануудта дайсанай танк экипажтаяа хамта усадхагдаа.

Худалдаа наймаан үргэдхэгдэхэнь

НИКОЗИ. ТАСС-ай корреспондент Е. Чистяков иигэжэ дамжуулна:

СССР-эй Гадаадын худалдаа най-маанай министерствын промышлен-на түхеэрэлгэнүүдэй экспортын та-лаар главна управлениин начальни-гай орлогшо Н. А. Оконечников ту-рүүтэй МВТ-гэй бүлэг хүдэлмэрилэг-шэд хоёр неделиин турша соо Кипр-тэ байгаа. Энэ үе соо делегациин гэшүүд Кипрэй министерствэнүүдтэй, гүрэнэй предприятинуудай болон эн-гэй фирмэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй уулзажа, советскэ станогуудые, ма-шинануудые Кипртэ бүри олоор ху-далдаха, промышленна предприяти-нуудай проектнүүдые зохёолгодо ту-һаламжа үзүүлхэ асуудалнууд зүб-шэн хэлсэгдээ. Мүн хэлсээнүүд ба-талагдаа. Тэдэнэй ёһоор Кипртэ со-ветскэ металл отолдог станогууд, кузнечно-прессовэ түхеэрэлгэнүүд, насосууд, архи хадагалха амһарта-нууд худалдагдаха болоо. Кипрэй худалдаа наймаанай ба промышлен-ностиин министр Димитриу хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаа-най харилсаа саашадань хүгжөөхэ хараа замые үндэрөөр сэгнээ. «Кипр ба СССР-эй хоорондохи худалдаа наймаанай харилсаа үргэдхэхэ хэрэг-тэ Советскэ Союз угаа ехэ туһа нэ-мэри оруулаа» гээд тэрэ онсолон тэм-дэглэһэн байна.

Американ сэрэгэйхидэй гэмтэ ябуулганууд

ПАРИЖ. (ТАСС). «Рождествогой һайндэрнүүдтэй дашарамдуулагдан эблэрэлгын хэгдэхын урда тээхэнэ «В-52» гэжэ бомбардировщитууд Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн рай-онууд дээрэ 1.500 тонно бомбонуу-дые хаяа». Энэ мэдээсэл «Юманите» газетын декабриин 26-най түрүүшын хуудаһанда томо үзэгүүдээр барлаг-даһан байна. Бомбо хаяжа ябаһан «В-52» самолёдой фото-зураг тэн-дэнь толилогдонхой.

Урда Вьетнамдахи байдал тухай мэдээсэхэдээ, Национальна сүлөөрэл-гын фронтын гурбан үдэрэй эблэрэл-гэ соносхоод байхада, США-гай ко-мандовани сэрэгэй ябуулгануудые оройдоол 24 часай турша соо зо-сооход тухай соносхоо гээд газетэ тэмдэглэнэ. Тиихэдэ Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн район руу США-гай командовани һүүлшын үе болотор «В-52» самолёдуудые эльгээдэг бай-гаа. Добтолгонуудай үедэ Фиоклонг, Тайнинь, Конгтум, Куанг Чи провин-цинууд бомбодогдоо.

Американ ба сайгон сэрэгүүд «НФО-гой соносхоһон гурбан үдэрэй эблэрэлгые хэрэгсээнгүйгөөр хэдэн зуун зэрлиг муухай добтолгонуудые» хээ гэжэ Освобождение агентство мэ-дээсээ гээд газетэ декабриин 25-най үдэшэ тэмдэглэһэн байна.

Париждахи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо

ПАРИЖ. (ТАСС). Энэ оной декаб-риин 1-нэй хуулита мэдээнэй ёһоор Франциин ниислэлдэ 13.000 хүдэл-мэригүйшүүл бии байгаа. Нёдондо жэлэй тус үеынхитэй сасуулбал, Парижда хүдэлмэригүйшүүл 3.000 хүнөөр гү, али 24 процентээр олон болоо. Хүдэлмэригүйшүүлэй дунда 4500 шахуу эхэнэр бии.

Миллион хахад американ солдат хилын саана байдаг

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай миллион хахад үлүүтэй сэрэгэй алба хэгшэд хилын саана байдаг гээд мэ-дээсэхэдээ, иимэ ехэ американ зэб-сэгтэ хүсэнүүд дэлхэйн хоёрдохи дайнай үеһөө эхилээд, хилын саана байжа байһаар гээд «Ю. С. Ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ журнал он-солон тэмдэглэнэ.

«Өөрынгөө гол хүсэнүүдые Пента-гон Зүүн-Урда Азиин райондо бари-жа байдаг. Тэндэ 535 мянган сол-дат Вьетнамдахи дайнда сэхэ хабаа-дана, 35 мянган сэрэгэй моряагууд Вьетнамай эрье шадар тамаржа яба-даг корабльнууд дээрэ байрладаг, 45 мянган американ солдат Таиландда байдаг юм.

Окинава, Япон ба Филиппиндэ 116 мянган американецууд, Баруун Европодо 320 мянган солдат байдаг.

Юумэнэй сэн хүндэрнэ

БОНН. (ТАСС). Ажамидаран һуу-хын тулада шухала болодог юумэнэй сэн хүндэрөө гэһэн тобшолол түгэ-сэхээ байһан жэлэй дүнгүүдые гар-гахадаа, Баруун Германиин «Дит тат» гэжэ газетэ хэһэн байна.

1968 ондо юумэнэй сэнгүүд тог-тууритай байха гэжэ ФРГ-гэй ажахын министр Шиллер найдуулаа һэн гээд газетэ бэшэнэ. Юумэнэй сэн тогтуу-ритай байлгаха гээшэ федеральна правительствын гол зорилгонуудай нэгэн болоно гээд тэрэ найдуулаа һэн. Мүнөө жэлэй түгэсэхээ байха-да юумэнэй сэнгэй дээшэлжэ, хэрэг-лэгшэдтэ хүндэ болоһые хэншье нюу-жа шадахагүй байна.

«Дунда зэргын олзо оруулдаг хү-дэлмэришэнэй булын» гаргаша энэ оной октябриин тэнгһээ ноябриин тэн хүрэтэр 0,6 процентээр нэмээ гэһэн статистическэ зургаанай мэдээе «Ди тат» газетэ дурдана. Бүхэли жэ-лэй турша соо 1967 оной ноябрьһаа 1968 оной ноябрь хүрэтэр энэ гар-гашань 2,5 процентээр хүндэрөө.

Энээнтэй дашарамдуулан, Баруун Германида дундаһаа доогуур олзо оруулдаг хэдэн олон миллион бүлэ-нэр ажаһуудаг гээд газетэ һалуул-на.

„Шэнэ жэлэй десант"

ТОКИО. (ТАСС). Японой Иокосука гэжэ портдо 15 мянган американ моряк буулгагдаба. Тэдэнэр вьетнам арадта эсэргүүгээр хэтдэжэ байһан эзэрхэг түримхэй дайн байлдаанда хабаадажа байһан 7-дохи американ флодой 30 сэрэгэй корабляар декаб-риин 24-дэ ерэһэн байха юм. Эдэ мо-ряагууд Рождествогой һайндэрэй үедэ Японд «амарха» байна.

Город соо ниитын гурим хангаха талаар нютагай засагаархид тусхай хэмжээнүүдые абаха баатай болоһон байха юм. Полициинхид харуулда олоор табигдадаг болоо. Вьетнамһаа американ солдадуудай Японд ерэжэ «амаралга» Японой портовой горо-дуудай хүн зондо олон уршаг татадаг. Жэшээлхэдэ, энэ «амаралтын» үедэ наншалдаан, тонуул хэгдэдэг, хүсэ хэрэглэлгэ үзэгдэдэг, сонхын шэлнүүд эбдэлдэдэг ба бусад аашанууд гаргагдадаг байха юм. «Шэнэ жэлэй энэ далайн десант» Иокосукын хүн зондо горитойхон түбэг татаха байһаниинь лабтай.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ.

Уран шүлэгэй долгин дээрэ.

Нэтэрһэн нэгэ хүн тухай.

Шог ёгто мүрнүүд.

Байл даа, юун бэ?
Байсада гүрөөһэн буухирна.
Ошолтой гү, болилтой гү?
Онхогор малгайгаа шэдэлтэй гү?

«Энээхэн хүбүүн яагша ааб?
Эрэб гэжэ һархагашан,
Буухирагша тэрэ гүрөөһэ
Буудахам гэжэ ошогшо аа гү?» —

Шэнэһэн, хуһан, бургааһан
Шэхэеэ табин шагнаархаа,
Үүлэнэй саанаһаа нараншье
Үлыжэ байжа хараа.

Бургааһанай саанаһаа шандаган
Бултагашаад, үгы болоо.
Мэхэтэй халтар үнэгэншье
Мэнэ саашаа дугшаа...
Хүбүүн шагнаархан байрадаа
Хүзүүгээ һунаан зогсобо.
Сэмгэтээ гартаа адхажа,
Сэхэ урагшаа гэтэбэ:
«Байл даа, юун бэ даа?
Байсада гүрөөһэн буухирна.
Ошолтой гү, болилтой гү?
Ондоо тээшээ хадууралтай гү?
Хяаран ошог даа агнуури,
Хярын оройгоор зайһуу.
Сэлгеэхэн агаараар дурандаа
Сээжэ дүүрэн амилһуу!»

П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

ТАНИЛСАГТЫ: ШЭНЭ НЭРЭ, БАЗАР-САДА ЦЫДЕНОВ

Энэ хүбүүн оройдоол арбан найматай. Агын округой һүдэнтын дунда һургуулине 1968 ондо мүнгэн медальтангаар дүүргээд. Улаан-Үдэ ерэжэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай буряад хэлэ, бэшэгэй таһагта һуража байна.

— Мүнгэн медальтай аад. холын городуудта ошожо, техническэ дээдэ һургуулида орохоёо яагаа гээшэб? — гэжэ зарим нүхэдынь гайхалдаа һэн.

Балшар бага наһанһаа үльгэр, таабариин мэргэн удхые һайшаадаг, һонирходог байһан тула түрэл хэлэеэ, тэрэнэйгээ түүхые бүри гүнзэгыгөөр шудалха гэһэн эрмэлзэлынь һайшаалтай ха юм даа.

Багаһаа хойшо суглуулһан, бэшэжэ абаһан домог, түүхэ, таабари, оньһон үгэнүүдынь хэдэн дэбтэр болохо. Тиимэһээ Базар-Садын хэлэн хурса, баян.

Базар-Сада табадахи классһаа шүлэг бэшэжэ эхилээ. Мүн тэрэ жэлдээ шахуу түрүүшынь шүлэгүүд «Агын үнэн» газетэдэ толилогдоо һэн. Тэрэнэй шүлэгүүд түрэл Агаяа магтана, эдир наһанай һайхан эрмэлзэл тухай домоглоно.

Уншагшадай анхаралда хэдэн шүлэгыень дурадхаха зуураа, тэрэндэ иигэжэ хэлэхые хүсэнэб:

— Арадайнгаа аман зохёолой алтан зэндэмэни мэтэ баялиг суглуулдаг ажалаа бү орхи. Үшөөл оролдосотой шударгыгаар бэшыш. Уран зохёол гээшэмнайзалхуу хойрог хүндэ дурагүй. Ажалша бэрхэ хүн лэ амжалта түйладаг ха юм!

Ц. ДОНДОГОН.

Талаан намдаа юрөөнэ

Аршаан шэнги мэл харахан
үһаараа Айбалта
Арбан найман наһыем
сүршэбэл.
Аяар тэрэ хүжэ мүнгэн
тэнгэрнһээ жэргэмэл
Аялга һайхан дуугаа намда
үргэбэл.
Айбалтам, түрэһэн тоонто
дайдам,
Айдар залуугай эршэ намдаа
бэлэглэбэ.
Хүнэй хүбүүнэй ябадал
шудалжа ерэхыем,
Хүрьһэтэ энэ хурбаада
намайгаа табиба,
«Эрьеһээ һайлаһан булагай
үһан
Эршэ абажа, холые зоринол
уруудан.
Энээндэл шинии эхин
шүлэгүүд
Эльгэ зүрхэнһөөш хайлан
гаража,
Эсэстэнь хүрэтэр дуулаагүй
хүгшэн эхын дууе
Элдин талаар саашань
үргэлжэлүүлһэй», —
гээд Агымни талын дууша
жэргэмэл
Гээгдээ һэн, талаан намдаа
юрөөн.
«Алишье зүгтэ ябахадаш
шамдаа Айбалтам
Алтан зүргэ харгыдаш, жаргал
хүсэбэб», — гээ һэн.
Түрэһэн хүбүүншни хаанашье
ябахадаа,
Түүрээн шамайгаа магтаха
бэлигтэй байһайб.
гэрэлтэ туяае.
Хээрэ талын сэсэгүүдэй
нахилзаан,
Хүдөөгэй эршэтэй булагай
хүгжэм,
Байгаа замбиин агаарай
һэбшээн —
Баяр болон зүрхэндэм
мүнхэжөө бэлэйт.

Уянгата һүниин дуун

Айбалтын булагай, эршэтэ
арюун үһанай
Аажам һүни шолшогонон
байхань элихэн.
Ая гангын хоншуухан
хангалта талаар
Амилжал ябаһайб гэхээр,
сээжэдэ хүнгэн.

* * *

Дали жэгүүр ургаал һаа,
Дайда дээгүүр ниидэхэл һэм.
Дуушан болоод буугаал һаа,
Дуран тухай дуулахал һэм.

* * *

Түмэн саг жэлнүүдэй
Түүхые шудалжа шадаал һаа,
Түрэл һайхан арадайнгаа
Түрэһэн хүбүүнинь гэгдэхэл
һэм.

* * *

Хангалтама һайхан сэсэгүүдые
Харахадаһаар лэ үндыгөө һэм.
Хүрьһэтэ сагаан дайдынгаа
Хүбүүнинь боложо мүндэлөө
һэм.

* * *

Хаанаһааб даа
Халзан зээрдэ түрьяжа,
Харанхы һүниин номгон
байдалые
Хаха эсхэн шэхэндэмни
шэнхинэнэ.
Дүтын модондо хүхы
Дуута хүгжэмөө татаад баһа,
Эльгэ зүрхэндэм баяр дуһаана.
Эдэ бүгэдэ —
Мартагшагүйб май һарын тэрэ
һүнине,
Мүшэтэ тэнгэриин сэгээн

Эдир наһан дуудана

Сээжэдэм юундэ гуниг
түрэбэб, бү мэдэе,
Сэдьхэлдэм дүтэ нүхэдэйнгөө
дуулахада
инбэ гү?
Али һүдэнтэмни, тоонтомни
намдаа
Аян замдаа гараха болоош гэбэ
гү?
Дунгяа талынгаа үнэн хүбүүн
гээшэ һаа,
Дуулаха һайхан сэдьхэлтэй
байгаарайш гэнэ алтай?
Баясхаланта ороной хүбүүн
боложо мүндэлөө
хадаа,
Баярлаха, гуниглаха бэлигтэй
бай гэбэ алтай?
Эхэ эсэгын заншал ёһын инмэ
хада,
Эдэ мүрнүүдээ үетэн нүхэдтөө
зорюулнаб.

* * *

Мүнхэдөө сарюун элдин энэ
замбида
Мүнгэн туяагаа наран эрдэни
заяаг лэ.
Майла газар, хүдөө нютаг
дээгүүрнай
Маанадай хонгёо аялга дуун
ханхинаг лэ.
Набша сэсэгэй намаа соо
үдэһэн,
Найдамтай үнэн нүхэдтөө
хэлэхыень анжыт.
Арбан айдар балшар наһамнай
Ая гангата талада
Дуун боложо тодорхо,
Домог боложо үзэгдэхэ.
Багшанарайнгаа үгэһэн эрдэм
ухаанда
Баяры хүргэжэ нэгэ
дохижорхёод,
Эхэ, эсэгын юрөөл дуулаад,
Замби түбиин зүйдөөл дамжан,
Залуу наһаар харгы гарган,
Сэмүүн ехэ эрдэмые
Сээжэлдээд нютагаа бусаял,
Элин халиха дали жэгүүр
ургаад,
Эрьежэ һөөргөө тэхэрнел.
Балшар наһан ингээд лэ,
Баяр энеэдэн зугаа соогуур,
Үлгы һайхан бодолой юрьеэн
дээгүүр
Үнгэршэдэг гээшэ аал?
Шэхэндэмнай танил болоһон
Шэнгэхэн хонхо, хонгёохон
бүлбэнүүд, баяртай!
Ажабайдалай үргэн замда
үдэшэгшэ
Аха нүхэд — багшанарнай, баһа
баяртай!
Хүлисөөрэй, хүхюун хаһамнай,
хахасахамнай
шамтаяа,
«Хүлэгтөө мордогты!» — гээд
эдир наһан дуудана.

Онтохон

ХУБА ШУБУУХАЙ

Нэгэтэ алтан дэлхэй дээрэ Хуба шубуухай жэргэн жаргажа, амгалан тайбан һууһан юм гэлсэхэ. Алдар болдор газартайхан, аяга болохо худагтайхан, алтан уляаһан үргээтэйхэн, арбан хоёр үндэгэтэйхэн юм һэн ха. Нэгэтэ аятай нажарай намдуухан үдэр Хуба шубуухайн һанаа амар үндэгөө даража хэбтэхэдэнь, бурд гэмэ Боро үнэгэн харагдашаба. Тэрэ алтан уляаһанай ара тээ байтараа:

— Хуба шубуухай, ши юрэндөө гэртээ гүш, али үгы гүш? — гэнэ.

— Үгы, ши намаар яаха гээбши? — гэбэ Хуба шубуухай.

— Нүхэр, бишни ехэ муу ябанаб. Дуулаа һэн гүш тиигэжэ? Гэдэһээ үлдэжэ, үхэн алдажа, досоом харлашаба. Нэгэ үндэгөө заабол үгэхэ болоо хаш, — гэбэ үнөөхи Боро үнэгэн.

— Татай, ши яаба гээшэбши. Юундэ шамда үндэгөө үгэхэбнб?

Тиихэдэнь бурд гэмэ Боро үнэгэн хороо бусаланги:

— Ши, нүхэрзөөн байзал даа. Аюултай юумэ тархи дээрэшни тудаха дүтэлөө. Тэрээнээ һайн мэдээрэй. Мэнэ гэһээр алдар болдор газарыешни хаха һабардахаб. — гэжэ үнэгэн һабараа арбайлгаба. — Аяга болохо уһатай худагыш гансата балгахаб, — гэжэ оошоёо булхайлгаба. — Алтан уляаһыешни хуха нуга шүргөөхэб, — гэжэ хүзүүгээ хүжылгэбэ.

Хуба шубуухай айха аминдаа нэгэ үндэгөө хаяһанаашье мэдэнгүй хаяжархиба.

Зай, хойто үдэр болобо. Бурд гэмэ Боро үнэгэн хуушан мүрөө мушхан ерэбэ.

— Ши гэртээбши, а, Хуба шубуухай? — гэбэ. — Үсэгэлдэр ехэл амтатай үндэгэ үгэһэн байбаш. Хоёрдохи үндэгэншни үшөө үлүү амтатай эдеэн байжа магад. Наашань тэрэнээ хаяжархи. Зай, ши дуулана гүш, али дүлии болобо гүш? Хая гэнэб наашань! Арсаал һаа, бэедээ гомдоорой. Алдар болдор газарыш хаха һабардахаб. Һабарым тээсгэн хараһан байхаш, аяга болохо худагайш уһа гансата балгажа хаяхаб. Оошыемни обёоржо хараһан байхаш. Алтан уляаһыешни хуха шүргөөхэб, — гэжэ хүзүүгээ хүжылгэбэ.

Хуба шубуухай айһандаа тэшэ ядан, хоёр үндэгэнһөө һалаба.

Тиигэжэ уруу дуруу болошоһон юумые Шара шубуун хаража:

— Ши юундэ обор тобор болоо хүмши? — гэбэ.

— Хоер үндэгым бурд гэмэ Боро үнэгэн ерэжэ буляажа эдеэ, — гэбэ Хуба шубуухай.

— Тэрэ арьяатанда юундэ эдюулээ гээшэбши? — гэбэ ха Шара шубуун.

— Яахабиб, айлгахадань. Алдар болдор газарым һабардахаа байгаа. Хурса һабараа харуулаа. Аяга болохо худагым гансата балгахаа оошоёо булхайлгаа, алтан уляаһыем хуха шүргөөхөө хүзүүгээ хүжылгөө, — гэжэ бархиран дуугарба Хуба шубуухай.

— Мэхэдэ ороо байнаш. Бурд гэмэ Боро үнэгэнэй дахин ерээхадань айнгүй байгаарай. Алдар болдор газарыш һабардаха хүсэтэ тиимэ һабар үнөөхидэш байхагүй. Аяга болохо худагыш балгаха оошогүй арьяатан байха. Алтан уляаһыешни хухалха хүзүүгүй юумэ тэрэшни, — гэжэ захяад, Шара шубуун гэр тээшээ талиин ошоһон гэхэ.

Зай, тэрэ Шара шубуунай саашалхатай сасуу бурд гэмэ Боро үнэгэн ерэшоод байба.

— Эй, Хуба шубуухай, нэгэ үндэгөө хаяжа үгэл даа, — гэбэ.

— Тонил саашаа, харахаһаа муухай харха! — гэбэ Хуба шубуухай.

— Ямар ондоохон болобобши, Хуба шубуун. Намда сухалаа бү хүрэ. Хаража байтаршни алдар болдор газарыш хаха татан хаяхаб — энэ һабарым харана бэзэш. Аяга болохо худагыш ганса балгахаб, алтан уляаһыеш хуха шүргөөхэб, — гэжэ галзууран байба бурд гэмэ Боро үнэгэн.

Хуба шубуухай шоглонги маягтайгаар:

— Алдар болдор газарым һабардаха һабар шамда үгыл гэжэ мэдээ һэм. Аяга болохо худагым гансата балгаха оошогүй байбаш, баарһан. Алтан арюухан уляаһыемни хухалха хүзүүгүй арьяатан байбаш, — гэбэ ха.

— Гайхажа байнаб. Хаанаһаа иимэ зориг түрөө гээшэбши, Хуба шубуухай? Гайхалтай! Хэлэжэ үгыш намдаа: хэн шамда заабари үгөөб? — гэжэ һураба бурд гэмэ Боро үнэгэн.

— Хэншье намай һургаагүй. Би үнэн зүрхэнһөө тиижэ бодоноб, — гэжэ эльгээ хататараа энеэбэ Хуба шубуухай.

— Нүгэлөө бү гарга. Би мэдэжэ байнаб. Сэхыень хэлэ: хэн шамай һургааб, а? Хэлэ! — гэжэ гангинаа гаргаба бурд гэмэ Боро үнэгэн.

Хуба шубуухай залд гээд айһандаа: Шара шубуун хэлээ һэн. — гэбэ.

Тиигэжэ хэлэхэтэйнь сасуу бурд гэмэ Боро үнэгэн Шара шубуунай хүйтэн мүрыень мүшхэжэ, халуун мүрыень хайжа гүйшэбэ ха. Ошо ошоһоор ошожо, бэдэр бэдэрһээр бэдэржэ, нэгэ модоной хүндэ соо Шара шубуу оложорхибо, тэндэһээнь зуугаад ябашаба. Шара шубуун муу гарта ороод ябахадаа:

— Үмхөөд жажалхадаш дура гутамаар үнэр гутана бэшэ аалби? — гэбэ.

— Үнэртэйл байнаш, дура гутамаар, — гэбэ бурд гэмэ Боро үнэгэн.

— Ангар ангар гээд жажалаал хадаш ехэл амтатай байхаб, — гэбэ Шара шубуун һөөлдэнги хоолойгоор.

Бурд гэмэ Боро үнэгэн Шара шубуунай үгэдэ орожо, ангар ангар жажалхам гэһээр амаа ангайжа, Шара шубуугаа алдаа гэлэй.

Шара шубуун найгажа тайгаруугаа ябашоо һэн. Тиигэжэ мүнөөшье болотор жэргэн жаргажа амгалан тайбан байна гэнэ.

Д. ХИЛТУХИН.

НЭГЭНДЭЭ НЭТЭРҺЭН МОЛОНОВ

Хүйлэгэр улаан нюдэтэй патагар хүн шуухирса хүндөөр уухилаад, хажуугаарам найгарган үнгэрбэ. Нэгэ тээ хараһан шэнги аад. һаналаа түрүүн хандуулаагүй тула хүрэһөөр һанажа ядабаб. Балай ехэ гайхаашьегүй һаа, багахан һэжэг досоом түрөөд орхёо һэн. Хоёр хоношоһон хойно Хуурай Һубагай танил үйлсөөр гэшхэлэн, магазинһаа юумэ абаха хүсэлэнтэй ороходом, үнөөхи улаан нюдэтэй хүйхэрни харанхы хара үглөөгүүр ама халамгайшаг ороһон зоной нюур шарай адаглажа, хэдэн улаан мүнгэеэ хангирган, энээн дээрэ нэгэ хэды солхообо нэмэжэрхибэлтнай толгойгоо заһажархиха һэмди гэһэншүү хараха юм. Буланда жэрылдэн байһан «хатуу харын» шэлнүүд тээшэ нюдэнинь эжэгүй буляалдажа, шүлэһэнинь һайраад абана.

— Вася, гэртээ хари зүү? Архи үгэхэгүйб, — гээд тэрээнһээ хашаршаһан наймаалагша һүүлэй һүүлдэ үгүүлбэ.

— Ха... ха... хады... Гансал ха... ха. — гэжэ тэрэ хүн нэтэрүүгээр бөһоод һаланагүй.

Эндэл энэ Вася гэдэгтэй хаана золгоһоноо һанажархибаб.

Зунай хонгор сагта Түнхэн нютаг ошохоёо поездоор гараад, Слюдянка станци дээрэ буужа байтарни, нюһаа һанжуулһан, үһэ зүһэндөө дарагдашаһан нэгэ хүн хөөрсэгэнэлдэһэн зон соо бии боложо, дундаршаһан шэлтэй харые сэлсэгэшүүлэн, энээндэш тэрээндэш дурадхажа ябаа хамнай. Нэхыгээ хэдэржэ, нэгэндээ нэтэрһэн энэ хүниие аян замда ябаашад холуур тойрожо гараа һэн. Нимэ нозог ябадалтай хэн гээшэб гэжэ һонирхоһом, «Восточные Саяны» колхозой гэшүүн Василий Молонов гэгшэ болошоо бэлэй.

— Үбһэ хуряалгын түлэг хаһада яагаа сүлөөтэй архидажа, хүн зониие шүргөөжэ ябадаг хүн бэ? — гэжэ тиихэдэ колхозой правлени соо орожо һонирхоо һэм.

Минии энэ асуудал табихада, правлени соо һуугшадай хэниинньшье гайхаагүй һэн.

— Молонов гү! Һэ-э тэндэ ябана бии... үбһэндэ гарахаб гэжэ үнэн үгэеэ үгэһэн юм һэн. Теэд хоёр хоног хүдэлөө болоод, хэдэн хоногой үгы болошоол даа. Тиимэл хүн юм даа, — гэжэ 3-хи отделениие эрхилэгшэ Дамба Будаев һанаа алдан хэлээ һэн.

Үшөө тиихэдэ архиншэ Молоновые заһарүулгын газарта ябуулха тухай асуудал табиха гэһэн аад, «колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй үгые дуулажа, ажал хүдэлмэри хэхэб, дүрбэн үхибүүнэй эсэгэ гээшэб, намайе хайрлагты. Би заһархаб. Бурхан зүг» гэжэ байжа хоолойгоо хүндэлэн хургаараа зурахадань найдаад, томоотой хүн нэрэээшье үгэдөө хүрэхэ юм гү гээд орхёо бэлэйб.

Намайе ехэл удаан мүнөө шэртэбэ, хараба. Мүнгэ эрижэрхихэеэ түбэгшөөнэ хэбэртэй. Нэгэл табиие уугаа һаа үни хада ойром гүйжэ ерэхэ һэн. Хажуу тээһээм хаража хаража, бүтүү гаража ябашаба. Зун уулзаһанаа одоошье һанажархибал гээшэ ха.

Энэ шалихай һогтуутай зоной дунда үгэ хүүр дэлгэхэеэ хэмшээрхээд, колхозой правлени сэхэ ерэбэб. Түрүүлэгшэ Санжи Дашиевич Бельгаев:

— Хоёр хоногой ажалаа хаяжархёод, ашаа тээгшэ залуу хүбүүн Махаковые дахуулаад үгы болошоо. Байза, яаха болоо зон гээшэбибди. Һайса боложо үзэхөөр болоод байна. — гэжэ минии ороходо сүхэрэнгеэр дуугаржа һуугаа һэн.

Эмшэлэлгын, заһаралгын газарта ябуулха тушаа зун байхада асуудал табингүй, хүйхэр архиншанай заһархаб гэһэн үгэдэ найдажа үлэшэһэндөө ехэтэ халаглабаб.

Будамшууе ганижархиһан, үтэһэн үгэеэ залгижархиһан Василий Молонов тэргэдэжэ, тэрэ үдэртөө үйлсэдэ харагдабагүй. Хэрбээ Будамшуу нэгэ дахин хүлисэжэ, хүнэй хэлэһэн үгэдэ найдажа туршадагшье һаа, хоёрдохёо хэзээдэшье хүлисэдэггүйл. Мангарай мананда төөриһэн Молонов ганса намайе бэшэ, колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдые «болёоб» гэһэн хооһон үгөөр найдуулһаар үнихэнэй болоо. Архинша, зайгуул Молоновтой «хорголдолсохо» саг дүүрээ хаш даа.

БУДАМШУУ.

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАР

НЭРЭЕЭ ЯАЖА НЭРЛҮҮЛЭ...

Нэгэтэ Жалба гэжэ хүн хар... эсэнхэйшэг алхалжа ябаба ха. ... тэ хойнонь тэргэ хонгиржо, ... баяртайшаг хүлеэгээд, хүсэх... тэргэдээ һуулгыт гэжэ гүйба. Х... тэргын эзэн олиггүй томо бэет... дарюун хүнэй байхые харахадаа ... рёо хармалжа: «Холо ябааб. Мор... нишье һуладанхай», — гэжэ ... таад гүйлгэшэнэ ха. Тиигэжэ ... тэлэй дабаа дабаад, буужа ябаа... хоёр хадын хабшал газарта нэгэ ... гэгшын шулуун унажа, харгыень ... жархиһан байба. Мори тэргэтэй ... хайшаншье гээд хүсэлхэдөө ... худэлгэбэгүй. Нилээдхэн зобоод ... тарнь үнөөхи Жалбамнай хүрэ... ерэбэ. Шулуунтай носолдожо э... һэн үнөөхи хүн Жалбые харах... юундэшье һуулгаагүй гээшэбиб ... гэмшэбэ.

Жалба энэ хүнэйнгөө ямар ... далда байһыень тухайлаад: — «... иихэдээ намайгаа һуулгаха гэжэ ... доошиш даа, һайн лэ гээшэ!» — ... жэ ёгтолбо. Теэд тэрэ хүмнай ... бүүн, хайрлыш, хэшээгыш, юрэ... иимэ юумэн болошохо гэжэ ... мэдээгүйлби. Шулуумни сүл... сэжэ хайрлыш! — гэжэ гүйна ... Жалба олоншье юумэ бодонгүй ... луу хам шуурэһэн бэеэрээ үбдэг... дээрэ гаратар үргэжэ абаад, ... ябаһанай удаа харгын хажуу ... хаяжархиба. Харин тэрэ хүн... гайхажа гэлыһэндээ амаа ан... шоод, нюдэеэ сабшангүй хара... байһанаа гэнтэ мэдээ ороһон юу... дэл, мори тэргэдээ Жалбые һу... гаад, абяагүйхэн саашаа бүнш... гэхэ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ган... суу таража, Жалбые миин Жа... гэхээ болижо, Бухэ Жалба гэ... дэг болобо ха. Харин тэрэ шул... Жалбын шулуун гэжэ нэршэбэ.

ХОЕРДОХИ ТЭМСЭЛ

Дүтэ нааша Жалбатай барилд... зүрхэтэй хүн үгы болобо. Тиигэ... байтарнь хүршэ хоёр нютагай ... рондо ехэ түймэр гаража, нэгэдэ... нютагайнь газар ехээр шаташаба ... Тэндэхи баяд ноёдынь энээние ... түүлан түймэр хоёрдохи нютагай ... зар дээрэһээ гараа гээд, хүршэ... төө яла ашаба. Нүгөөдүүлынь ... дыень гэмнэбэ. Арсалдибад. Яаа... даа бүхэнүүдээ барилдуулжа, ... нэйшнай бүхэ диилэнэб, тэдээн ... шэ асуудал шиидхэгдэхэ гэжэ ... сэ баталбад ха. Тэрэнэй һүүл... нэгэдэхи нютагайхид бүхы бүхэ... дээ шалгажа үзэхэдэнь, Бүхэ Ж... бын урда орохо хүн олдобогүй. ... шьегүй ... талаһаа хэлсэн... ёһоор, ...үдэй тэмсэл эхилбэ.

Нэгэд... нютагай Бүхэ Жа... болзолдоһон газартаа урид хүр... ерэнэ ха. Нүгөөдүүлэй бүхэ нэгэ ... га гээгдэн талаба. Тэрэ бүхэ ... мори оруулһан повозко гэргэдэ ... жа ерэбэ. Хойнонь хэдэн зуу... хүнүүд ябалсана. Тэргынгээ байн... суу тэрэ бүхэ хүхэ торгон тэрл... тайлажа хаяжархиһоор, биб ... һанаатай гүйгөөд Жалбада туш... ерэһээр, хангиртань үдьхэлжэрх... Тэрэ һэнгэргүй бүхын эрмэгтэй ... тал доронь зорюута таха хэгд... байгаа бишу. Тиимэһээ Жалбын ... хангираараа хуха бүушаба. Жа... сухалдаһандаа һарбагад гэжэ, ур... һэн хүлһөөнь тэрэниие абаһан б... рээ нэгэ һэнжэгыдээд табихадаа ... хэригэй газаа гаратарнь шэдэж... хибэ...

ЖАЛБА ЮУНДЭ АЛЬГАДУУЛААБ

Тэрэнэй удаа хүлөө барюилжа, ... рэнэйнгээ эдэгэтэр байгаад, нютаг... бусажа ябатараа шоргоолжо эди... баабгайтай ушарба. Дүнэн боло... айхабтар томо хара хүрин бааб... амаа ангайжархёод ерэжэ ... Боожо барижа ябаһан үб... «Зай, одоолшье баһа нэгэ бэрх... ушарбабди даа!» гэжэ дууга... ха. «Ямар дүрэтэй бүхэ хаб?» ... гэжэ хэлэһэн бэеэрээ Бүхэ Жа... урдаһаань буугаад, баабгайе ... ошобо. Жэгэндээрһэн баабгай хүн... харамсаараа гүйжэ ерээд альга... жархиба ха. Жалба нэгэ мухар... гүйжэ бодолгондоо хоёр хойто ... һөөнь шүүрэн барижа, хэды һэнж... дээд нарһа наншажархиба. Бааб... уураг тархи сагаан тараг мэтэ са... шаба. Харин боожо барижа яба... үбгэнэйнгөө хажуудань ерэхэд... «Энээние һалгайбша юм гэжэ ... дэнгүй альгадуулшабалби!» — ... һэн юм гэдэг.

Ц. ЧИМИТЦЫРЕНОВ.

Манай Ахада энэ жэл хүгжэ... һургуули нээгдэжэ, дүшэ га... үхибүүд пианино, баян дээрэ ... далгада һуража захалаа. Зура... дээрэ: хүгжэмэй багша Геннади Рунков үхибүүдые баян дээр... һургажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын аймаг... «50 лет Октября» колхозой т... болохо Сорог тосхондо промы... ленна болон ажаһуудалай эд ... рэгсэл худалдаха шэнэ магаз... нээгдэбэ.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

Нэгэдэхи хуудаһанда: Е. Нечкинагай статья. «Гурба мянган литр һүнэй түлөө» гэһэн гаршаг доро материалнууд. «Табан жэлэй гурбадахи жэлые түгэсхэжэ байнабди» гэһэн гаршаг доро информацинууд. Буряадай АССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин материалнууд.

ПРАВДА БУРЯТИИ
МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хоёрдохи хуудаһанда: Буряадай АССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин материалнууд. «Мухар-Шэбэрһээ ерэһэн бэшэгүүд» — Р. Ринчиновэй очерк. «Республикын арадай хиналтын комитедтэ» — А. Стрекаловскиин корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа ерэһэн телеграмманууд. А. Трухачевой «Гунигтай бороо» гэһэн повестьһоо хэһэг.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар».

Сагай уларил

Мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, Байгал шадар багахан саһан бударха. Хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Баунтын аймагта 36—41, Байгал шадар 11—16, урда аймагуудта 19—24, бэшэ нютагуудта 24—29. Улаан-Үдэдэ һүниндэ 27—29, үдэртөө 20—22 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Редакт...
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Хайрата эхэ ДАМБИЕВА Хандын наһа бараһантай дашарамдуулан, Буряадай хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин ректорат, нютагай комитет, зоотехническэ факультедэй багша Батоева Софья Цыреновнада гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Гор. Улан-Удэ, типография Упра... ления по печати при Совете Минист... ров БурАССР.
Н-04698. Зак. № 1131.